DIALÓG

Kresťanský diskusný a polemický mesačník

III. ročník ● 8–9/2010

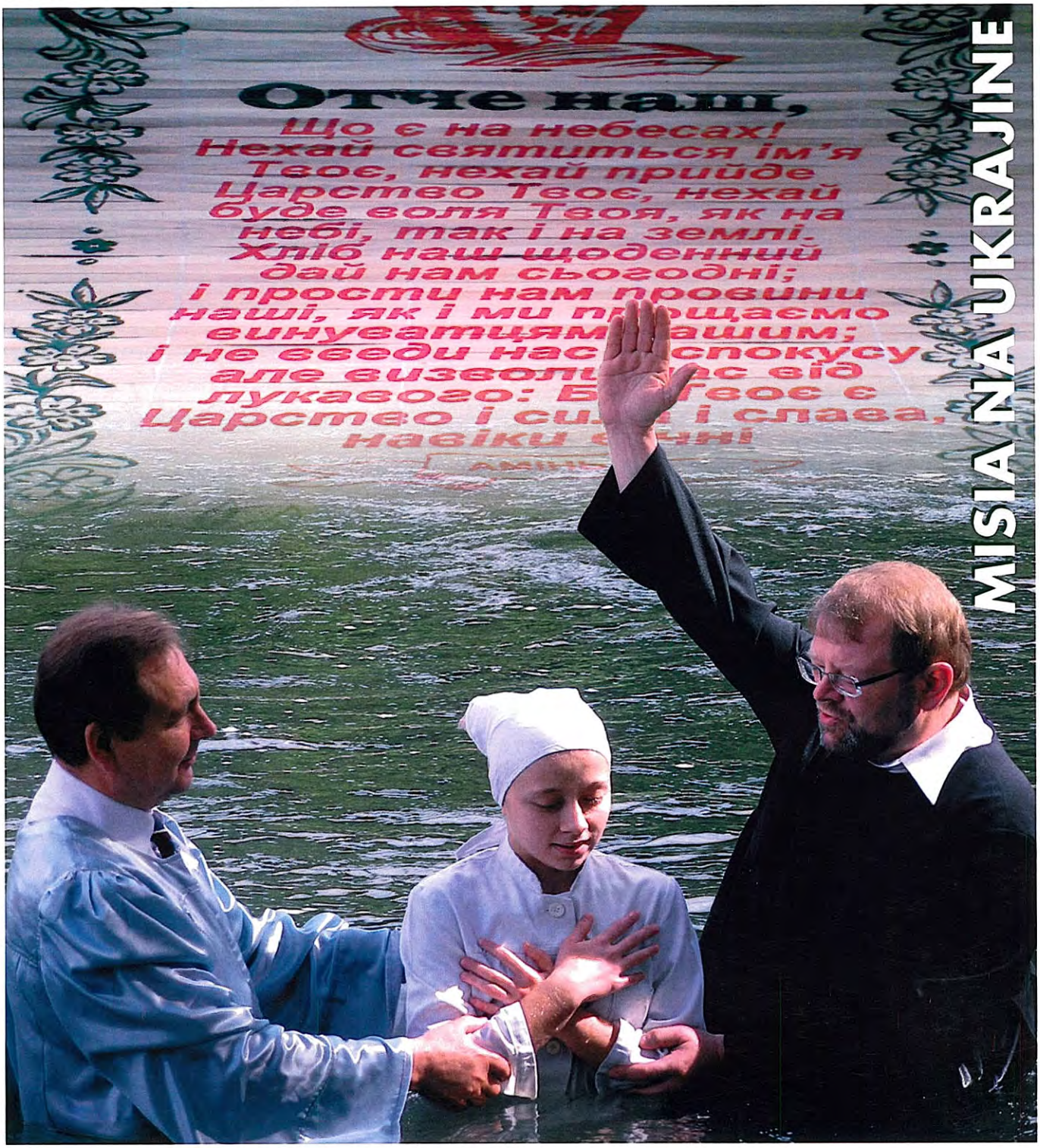

MISIA NA UKRAJINE

Mediálny partner Dialógu

OBSAH

NAPÍSALI STE NÁM 4

MOŽNO SOM VIACEJ ČAKAL, AKO DOSIAHOL 5
Ľudovít Fazekaš

DNES PRED TISÍCROČIAMI 8
David Novák

MISIA NA UKRAJINE 11

KRISTÍNA ROYOVÁ 20

VODA ZÁZRAČNÁ AJ HROZIACA 26
Štefan Markuš

DIALÓG MLADÝCH 27
Narnia

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €, (podľa zborových dotácií) **Individuálne objednávky:** cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET: 262 104 1859/1100, špecifický symbol 1010

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrik, Bohuslav Piatko, Rastislav Števko **Šéfredaktor:** Bohuslav Piatko, sefredaktor@mesacnikdialog.sk **Redakcia:** Ľuboslava Straková, Jozef Uhlík, Eva Bechná, Barbara Turčíková (Žilina), Gabriel Gajdoš (webmajster), e-mail: gabriel.gajdos@cb.sk
e-mail na redaktorov v tvare: priezvisko@mesacnikdialog.sk **Jazyková úprava:** Anna Matláková
Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko **Adresa redakcie:** Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, č. tel.: 02 207 11 468
e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk, web: www.mesacnikdialog.sk **Vydavateľ:** Media Svatava, spol. s r.o. **Tlač:** Transmedic Slovakia, s.r.o.
Predná strana obálky: OĽA KONDOROVÁ: Svaljava, Krst v Latorici, DARJA JUHAŠČÍKOVÁ, Svaljava, Ukrajinský Otče náš
Zadná strana obálky: ĽUBO BECHNÝ: Ljuta, S plným nasadením

EV: 2670/08 **ISSN:** 1337–6985

Poslušnosť misijnému povereniu

MARTIN JURČO
(kazateľ CB v Michalovciach)

Pred šiestimi rokmi som bol prvýkrát na misijnom pobyte s mladými ľuďmi na Ukrajine. Pre mňa to bola nová skúsenosť v inom prostredí, v inej kultúre hovoriť o Pánovi Ježišovi, ktorý nám daroval pre tento život odpustenie hriechov a nádej na večný život. Nestretli sme sa so stovkami ľudí, ktorým sme priniesli evanjelium. Bolo to niekoľko detí, či mladých ľudí. Po niekoľkých rokoch však môžem vidieť ovocie krátkodobých misijných pobytov v podobe znovuzrodených ľudí, ale aj raste a formovaní nových služobníkov.

Našou úlohou je životom a slovom zvestovať evanjelium. V tom ma oslovila jedna krátka novela od Jeana Giona: *Muž, ktorý sadil strom*. Príbeh hovorí o jednom pastierovi, ktorý každý deň zasadil v nehostinnej krajine do zeme 100 žaluďov. Po mnohých rokoch sa zmenila celá krajina na nepoznanie. Ten človek neurobil nič mimoriadne, iba „strkal" do zeme žalude. Táto poviedka je pre mňa inšpirujúca, pretože ukazuje na jednoduchú úlohu nás, veriacich ľudí. Tá spočíva vo vytrvalej poslušnosti k Veľkému povereniu Pána Ježiša, zvestovať evanjelium, krstiť a robiť učeníkov pre Pána Ježiša. Keď hovoríme o misii, či evanjelizácii, často si povieme: to nie je pre mňa, na to sú povolaní iní. Ale to nie je učenie Biblie. Pán si totiž nevyvolil iba dvanástich učeníkov, ale v Lukášovom evanjeliu 10,1-17 sa píše aj o ďalších, ktorých poslal na misijnú cestu. Preto každý, kto chce ísť za Pánom Ježišom, musí ísť aj v Jeho misijných šľapajach. Nedá sa totiž nasledovať Krista svojím životom bez toho, aby človek nebol Ježišom poslaný aj svedčiť o Ňom. Kresťan, ktorý kráča za Ježišom a pritom neposlúchne jeho požiadavku o zvestovaní evanjelia každému stvoreniu, sa podobá bohatému mládencovi, ktorý robil všetko podľa zákona a vyzeralo to s ním celkom dobre, ale pri jednej požiadavke Ježiša zosmutnel a hneď zistil, že nie je až taký poslušný, že nie je ochotný vzdať sa svojich nárokov a bezvýhradne nasledovať Majstra.

Nutnosť a aktuálnosť misionárstva a hlásania dobrej zvesti Pán Ježiš vyjadril v známej vete: *„Žatva je veľká, ale robotníkov je málo"*. Z týchto Ježišových slov cítiť určitú nespokojnosť so situáciou ohľadom misie. *„Žatva je veľká"*, sú slová, ktoré Pán povedal, keď videl veľa ľudí hľadajúcich záchranu, pripravených počuť a prijať evanjelium. Druhá časť vety nám ešte hlbšie vykreslí problém, ktorý Pán Ježiš videl, keď sa díval na ľudí na ich duchovnú potrebu: *„robotníkov je málo"*. Niet sa čomu čudovať, keď Pán má pri sebe zopár učeníkov, možno niekoľko desiatok ľudí, ale čo je to pre celý národ, ktorý má niekoľko miliónov? A čo je to pre celý svet, v ktorom je niekoľko miliárd? Pán určite dobre videl a rozumel tomuto nepomeru, preto sám na túto situáciu odpovedá: *„Proste preto Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu"*. Tu je príklad toho, ako veľmi súvisí modlitba so zvestovaním. Sme vyzvaní k modlitbám za služobníkov evanjelia, za ich vyslanie, veď *„Ako budú kázať, ak nie sú poslaní"?* Rim 10, 15.

Je mnoho misijných polí, je mnoho spôsobov ako a komu zvestovať evanjelium. Aj sedemdesiati boli posielaní nie všetci naraz na jedno miesto a k tým istým ľuďom, ale boli rozdelení po dvoch a každá dvojica išla niekde inde. Premýšľaj nad tým, kam ťa postavil a posiela Pán Ježiš. V službe Bohu neexistuje nezamestnanosť. Boh má dosť práce pre každého. On počíta aj s tebou.

Čo očakáva Boh od nás? Poslušnosť misijnému povereniu, ako povedal môj otec, Milan Jurčo: „Mohol by niekto chodiť do školy bez toho, aby učitelia vyžadovali jeho vedomosti? Mohol by niekto chodiť do zamestnania, kde by sa nepracovalo? Mohla by služba vojaka závisieť od jeho dobrej vôle? Tak, ako je toto všetko nemožné, tak je nemožné aj veriť v Pána Boha a neplniť si povinnosti voči Nemu. Musíme si uvedomiť, že Pán Boh uzatvoril s človekom zmluvu. Pán Ježiš pri poslednej večeri povedal, že Jeho krv je pečaťou novej zmluvy medzi Bohom a človekom. Málo alebo vôbec sa medzi veriacimi nezdôrazňuje, že veriť v Pána Boha znamená vstúpiť do zmluvného vzťahu. Viera bez záväzkov neexistuje." V spomínanej zmluve z Božej strany dostávame spasenie, ktoré Pán Boh ponúka v obeti svojho Syna úplne zdarma. Našim poslaním má byť poslušná odpoveď vďaky a lásky voči Pánovi v tom, že naplníme Veľké poverenia udelené Pánom Ježišom.

NAPÍSALI STE NÁM

www.mesacnikdialog.sk

LEKCIA NA VŠEDNÝ DEŇ

Je obyčajné letné dopoludnie. Sedím s dcérou v novej, moderne zariadenej miestnosti a čakáme na odborné lekárske vyšetrenie. Situácia dôverne známa, ktorú zo srdca neznášam. Doporučujúci lístok som už odovzdal sestre, lenže reputácia lekára a kapitalistický systém robia svoje. Objednávky a prednostné vyšetrenia zvyšujú adrenalín. Čas sa vlečie. Obaja sme ako na ihlách, máme svoje povinnosti v pevne usporiadanom režime dňa.

Snažím sa mysľou venovať pracovnej téme, no nemôžem sa sústrediť. Začínam si obhrýzať nechty a s apatiou sledujem pacientov. Zhovorčivú 89-ročnú starenku s nespočítateľnými chorobami, chlapca počúvajúceho MP-prehrávač, dve slečny s čítajúcou matkou. Tá žena, asi štyridsiatnička, ma dráždi. Na bucľatej tvári jej tróni trvalý úsmev. Smeje sa keď číta, keď odchádza na záchod, keď sa prihovára k dievčatám - a pritom je na rade až po nás. V „smejkovskom" výraze a správaní je niečo provokatívne, čo mi zalieza pod kožu. Amatérsky ju zaraďujem k typu so zníženou nervovou pohyblivosťou a chvíľku som pyšný na rýchle odhadnutie človeka, ktoré mi už v živote veľakrát pomohlo. Po dlhšom pozorovaní však podráždenosť pomaly strieda zahanbenie a obdiv, keď si uvedomím, že ma odzbrojuje úžasnou vlastnosťou - trpezlivosťou. Azda len formálne nepatrí medzi ovocie Ducha. Jej výpovednej sile sa nemôžem brániť, postupne zasahuje celú moju osobu a začína mi byť jasné, že ďaleko prekonáva typologický profil dotyčnej. K obdivu sa pridáva kričiaci hlad: tak rád by som si z tej vlastnosti vzal, aspoň kúsok. Daj! Žena nič nepočuje, a aj keby, nepomôže mi, ona nie. Keď vychádzam z ambulancie, okolo seba tesne prejdeme. Na sekundu mám nutkanie povedať jej niečo, lenže mizne za zatvorenými dverami.

Vonku dosahuje slnko svoj zenit a jeho neznesiteľnú páľavu v tú chvíľu kompenzuje osviežujúce svetlo poznania. Ďakujem ti, žena, za lekciu, akú dáva človeku len učivo všedného dňa. Ďakujem ti Bože za rozmanité prostriedky tvojej výchovy.

Pavol Bomba, Vranov n. Topľou

AUDIENCIA

Predstavte si, že vás s manželkou pozve prezident republiky na návštevu. V rodine to spôsobí značný rozruch. Čo na seba? Svadobný oblek je už malý a v džínsach a botaskách sa k hlave štátu ísť nepatrí. Manželka prevráti šatník a zistí, že nemá čo na seba. Navštívite teda spolu najbližšie Tesco, či iný megaobchod a chýbajúce časti garderóby za malý peniaz zakúpite. Ale čo, keď vás pozve na audienciu anglická kráľovná?

Tam to oblek z Tesca určite nespraví. Bude treba na mieru ušitý čierny... najlepšie smoking, o doplnkoch pomlčím. Manželka vycestuje za garderóbou a šperkami prinajmenšom do Pešti, zámožnejšia možno až do Paríža...

A čo, keď ideme na Večeru Pánovu. Takže vlastne tiež na audienciu, kde predstupujeme pred Kráľa najvyššieho a nám najmilšieho. Vysluhujúci brat, ktorý pomáhal kazateľovi bol pri tejto slávnostnej príležitosti oblečený ako na futbal...

Iný deň zbor prijímal nového člena do zboru. Mládežníka. Sympatický chlapec. Doteraz som ho vídaval vždy len vo vyťahanom tričku a v džínsach.

Ale na tento akt si obliekol oblek. Bolo poznať, že sa v ňom necíti dobre, ale zrejme bol presvedčený, že tento slávnostný okamih v svojom živote je potrebné si uctiť. Brat, ktorý sa nad ním modlil a mal byť jeho akýmsi krstným či duchovným otcom, mal na túto slávnostnú chvíľu v živote mladého človeka iný názor. Prišiel v mikine a botaskách.

Dá sa polemizovať, možno aj stotožniť s názorom, že Pánu Bohu nezáleží na forme a spôsobe, ale na úprimnosti srdca, na duchovnom rozmere. Tiež som presvedčený, že Kristus by nás bral aj oblečených do vrecoviny pri našom obrátení, modlitbe, chválach alebo vyznávaní hriechov. Ale zároveň sa mi vidí, že v našej kultúre máme aj neverbálne spôsoby a prejavy úcty a uctievania. Prečo potom pri štátnej hymne stojíme a niektorí podľa amerického vzoru sa držia za srdce? Prečo, keď človek doštuduje, nemá odvahu ísť na promócie v menčestrákoch. Prečo sme na vlastnom sobáši oblečení ako z módneho žurnálu? Veď tu nie je priama úmera, o čo drahšie šaty, o to viac lásky. Sú to len spoločenské konvencie?

Ak je to tak a záleží len na mojom postoji a láske k Bohu, prečo niektorým prekáža obliekanie sa mladých na bohoslužby. Dievčence majú prikrátke sukne, prihlboké výstrihy, odfarbené vlasy, chlapci pridlhé, alebo žiadne vlasy a k tomu vybíjané opasky. Je to vraj nemorálne. Voči komu? Voči Bohu? Alebo voči tým, čo sa do tých výstrihov nemorálne pozerajú? Prečo neplatí jednoduché pravidlo - k sviatostiam sviatočné oblečenie? Liberálny je môj postoj k odevu veriacich a návštevníkov zborových priestorov. Možno, čím pestrejší tým lepšie, ale s určitou dávkou vkusu a morálky. A zodpovednosti k danej chvíli.

Marcel Nolč, Levice

MOŽNO SOM VIACEJ ČAKAL, AKO DOSIAHOL

Foto: Archív Ľ. FAZEKAŠA a AUTOR

Dnešným hosťom Dialógu je dlhoročný kazateľ Cirkvi bratskej, jej bývalý predseda, spoluzakladateľ KTEM na univerzite v Banskej Bystrici, kde pôsobil ako docent, autor desiatok knižných publikácií, monografií a publicistických článkov v domácich i zahraničných časopisoch, **Doc. ThDr. ĽUDOVÍT FAZEKAŠ,** *pre väčšinu z nás UJO ĽUDO. Porozprával sa s ním* BOHUSLAV PIATKO.

Doc. ThDr. Ľudovít Fazekaš sa narodil v roku 1929 v Hrašovíku pri Košiciach. Študoval na Evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Postgraduálne štúdiá absolvoval v Prahe, v Zurichu a Nemecku. Dizertačnú prácu obhájil v Bratislave a tam sa aj habilitoval. Bol kazateľom Cirkvi bratskej v Prešove, v Benátkach nad Jizerou (ČR) a v Leviciach. Absolvoval krátkodobé prednáškové turné a konferencie najmä v Nemecku, Švajčiarsku, Anglicku, USA, Nórsku a v Poľsku.

STRETNUTIA

Ujo Ľudo, dúfam, že sa veľmi nepomýlim, keď za najvýznamnejšie stretnutie vo Vašom živote pokladám stretnutie s Pánom Ježišom. Ako si na to spomínate?

Duchovne som vyrastal v Modrom kríži, ktorý mal na východnom Slovensku stredisko v Beniakovciach. Tam som počúval každú nedeľu „dobrú správu o spasení", ale až asi 15-ročný som bol na konferencii na Starej Turej, kde na evanjelizácii som povstal, vyznal som svoje hriechy a prosil o odpustenie. To bolo správne, ale nemohol som veriť, že mi to Pán odpustil, pretože som nič necítil. Až 10 dní pred Slovenským národným povstaním jedna kniha R. A. Toreyho upozornila na verš 1Jn 1, 9: *„Ale ak vyznávame svoje hriechy, On (Boh) je verný a spravodlivý, odpustí nám hriechy"*. Autor napísal, že ak vyznáme hriechy a neveríme, že nám ich Pán odpustil, tak robíme Boha klamárom. A tu sa mi rozjasnilo v duši a pochopil som, že nezáleží na tom, čo hovoria naše city, ale čo povedal Boh. To považujem za môj krst Duchom, po ktorom som sa však musel učiť veriť viac Bohu ako sebe.

Ako ste sa stretli so svojím povolaním – slúžiť ako kazateľ?

Je to zvláštne, ale čo sa len môžem pamätať, od útlej mladosti som bol presvedčený, že sa stanem kazateľom. Pritom v zhromaždení v Beniakovciach slúžili jednoduchí bratia a až pred vojnou sa stal tam kazateľom brat Podhradský. Keď som maturoval v Košiciach a mal sa rozhodnúť, čo ďalej, trochu som rozmýšľal, či mám ísť na evanjelickú teologickú fakultu. Odhováral ma postoj Jozefa Roháčka, že tam sú sami liberáli. Ale potom som sa spoznal cez prázdniny s prof. Gábrišom, ktorý nebol liberálom. Tak som sa rozhodol, že ta pôjdem. Splnil som tak Božie povolanie, ktoré vo mne znelo od malička. Štúdium som začal v roku 1947, ukončil v roku 1951 a ešte ten rok som v decembri nastúpil za pomocného kazateľa v Prešove.

S ktorými duchovnými osobnosťami ste sa stretli a ako ovplyvnili Váš život?

Veľmi význačnou osobnosťou pre mňa bol kazateľ Jozef Ondrej Markuš, môj neskorší svokor. Prišiel na Slovensko ako presídlenec z maďarskej Nyíregyházy a priviedol aj niekoľkostočlenný zbor. Pre nás, mladých ľudí, to bolo niečo nevídané. Mali sme aj my zhromaždenia, ale to boli malé spoločenstvá. Navyše nemali ani školených kazateľov. A hlavne nemali takú osobnosť ako bol Markuš. Mal vzdelanie, vyznal sa v Písme, vedel kázať tak, že to oslovilo človeka v jeho civilnom živote. Tak sme za ním chodili do Levíc ako na púte. Spoznal som mnohých svetovo známych teológov, ale môžem povedať, že ani jeden z nich mi nedal toľko, ako môj svokor. Z mladších priateľov mi bol najbližší Ondrej Prištiak, s ktorým som bol 20 rokov kazateľom v Leviciach. Mali sme rozličné obdarovania. Ja som mal rád teológiu, on bol nadaný pre styk s ľuďmi ako pastor. Naučili sme sa však spolupracovať tak, že sme sa dopĺňali. Ani jeden nebol vedúcim kazateľom, ale zbor sme viedli jeden rok jeden a druhý rok druhý. Významné je, že sme sa nikdy za ten pomerne dlhý čas nepohádali!

Pre muža je rozhodne významné aj stretnutie so ženou-manželkou. Ako si spomínate na toto stretnutie a čo Vám do života donieslo? Ovplyvnil život vo dvojici Váš osobný život?

Pravdaže! A to rozhodujúcim spôsobom! Veď hlboká pravda je, že čím sa stane muž, to je výsledkom vplyvu jeho ženy! Pán Boh ▸

to tak zariadil aj v mojom živote. Ja som ako 10-ročný študent zistil, že v porovnaní so svojimi spolužiakmi som slabej, ba krehkej postavy. Tak som si povedal: „Nemôžem urobiť to, aby som sa stal telesným silákom, ale môžem vynikať v štúdiu". A tak som sa vrhol do učenia. A skutočne: za 8 rokov na gymnáziu som bol v triede len asi trikrát druhý a ináč stále prvý v prospechu! To prirodzene mohlo viesť k namyslenosti a skrytej pýche. A tak mi Pán dal do života Perlu, ktorá bola skutočnou perlou v tom, že ma veľmi účinne uzemňovala. Začala to už po prvých stretnutiach so mnou, keď videla, ako pomaly žujem večeru (pre chorobu). Odkrojila chlieb a povedala: „Tu máš chlebík a žuj ho až do polnoci". Ale robila to aj neskôr stále, takže som si do denníka zapísal: „Perla veľa strieľa a niekedy aj trafí". Nebolo mi to príjemné, ale zbadal som, že táto kritika je to najväčšie, čo som ako pomoc dostal od druhého človeka.

B. PIATKO: Na konferencii CB v Leviciach

Keď sa obzriete späť, ako vidíte svoje kazateľské pôsobenie? Čo ste chceli priniesť a zvestovať, a čo sa Vám z toho reálne podarilo?

Snažil som sa predstaviť kresťana ako človeka, ktorý nie je hercom, čo nasledovanie Ježiša len hrá, ale tým, kto s Ježišom ide spoločnou cestou so svojím krížom; ďalej mi šlo o to, aby som rozsah tejto pravdy v Písme objavoval nie povrchne, ale poctivým kopaním do hĺbky bez otrepaných zbožných slov (svokor: „Ľudo, môžeš sa mýliť, ale nesmieš sa stať nudným, lebo to zabíja"); ďalej, aby som to nielen zvestoval a učil, ale aj u seba aj u druhých uskutočňoval („Kto to vie, ten to urobí. Kto to nevie, učí druhých"). Mal som viacej dar učenia, ako dar pastorácie a komunikácie, ale snažil som sa robiť jedno aj druhé. Ako sa mi to darilo, to ponechám druhým. Ešte v aktívnej službe ma niektorí pokladali za nacionálneho šovinistu, iní za liberálneho voľnomyšlienkara, alebo za rečníka, ktorý je ako strom s lístím bez ovocia. Ja osobne mám o sebe dojem, že som viacej čakal ako dosiahol.

Mnohí z nás vedia, že Vaše stretnutia so svetskou mocou neboli vždy najpríjemnejšie. Aké zážitky máte s komunistickou realitou v kazateľskom živote?

O tom by som mohol veľa rozprávať. Poviem len to, že som jednej svojej knihe dal podnázov: *„Preslovy a kázne z požehnaných čias totalitného útlaku"*. Komunisti nás chceli útlakom ničiť, ale nakoniec nám pomáhali rásť. Jednotné roľnícke družstvá s ich ľuďmi živorili a nemohli ani platiť svojich členov, družstvá, ktoré viedli naši ľudia, prekvitali, a to nielen v okresnom, ale aj v celoštátnom meradle. Bolo dovolené len kázať, a to len v kostole, ale my sme robili výlety do Tatier a tam sme okrem výstupov mali aj zhromaždenia v prírode. Zhromaždenia pre mládež v kostole boli zakázané, ale my sme mali zhromaždenia mládeže pri turistických pobytoch. Tam som prežil prebudenie, ktoré je tým najkrajším, čo som zažil v živote (prebudenie na Hrbe, 1969). Svokra komunisti zbavili kazateľstva, a tak začal dávať dohromady svoje kázne, posielal ich do zahraničia a odtiaľ ich ako knihy pašovali k nám. Mňa za prácu s mládežou pokutovali tým, že ma preložili z Levíc do Benátok nad Jizerou, ktoré boli len 30 km od Prahy, kde bola fakulta, profesori, knihy, a tak som si urobil doktorát. Napodiv, útlak bol požehnaním! Bojím sa dnešnej neobmedzenej slobody!

STOPY

60. roky neznamenali vzopätie len v umení, ale aj v cirkvi. Mnohí z vás zanechali svoj odkaz v literárnej podobe. Na koľkých knihách je aj Vaše meno a ako sa pozeráte na svoju publicistickú činnosť? Prečo ste začali písať a čomu ste sa venovali najviac?

Písať som začal už svoje kázne ako kazateľ, keď som sa od svokra naučil na kázne sa dôkladne pripravovať a nie hovoriť „z voleja". To mi potom pomohlo už za kazateľského pôsobenia vydať niekoľko kníh, aby sa ľudia dozvedeli „dobrú správu" aj inde a nielen v našom zbore (Posvätenie, Syn človeka, Ako žiť). Najproduktívnejšie obdobie bolo za môjho pôsobenia na našej teologickej katedre (KETM) v Banskej Bystrici, ktorú približne 5 rokov podporovala spoločnosť International Needs. Zaujímala ma predovšetkým Nová zmluva, z ktorej som uverejnil komentáre k niektorým knihám (Mk, Rim, 1Kor, Ef). Podobne aj kázne zo Starej zmluvy (1Moj, 1Sam, Neh). Okrem toho ma zaujímala aj mravouka, dejiny (Ako žiť, Ježiš Pán, Zjavenie). Spolu to tvorí vyše dvoch desiatok kníh. Neviem však posúdiť ich význam. Na škole to niektorým študentom pomohlo. Jedna študentka mi povedala, že keď začala čítať pred skúškou moju knihu, tak ju to zaujalo, že zabudla, že ide na skúšku. Ale inak nemám správy, že by to

bolo niekomu prospelo. Hádam v budúcnosti. Ešte poznamenám, že svoj život som zhrnul v autobiografii *„Chatrný dom na pevnej skale"* a svoje myslenie v knihe *„Vrchol na dne. Panstvo Boha a človeka v Písme"*. Ani jedna z nich zatiaľ nevyšla.

Zúčastnili ste sa aj na tvorbe a prekladoch slovenskej ekumenickej Biblie. Ako spomínate na toto obdobie?

Na tvorbe slovenskej ekumenickej Biblie som sa zúčastnil v skupine pre Novú zmluvu a preložil som tam z gréčtiny *Evanjelium Matúšovo*. Potom ma ale preložili do skupiny pre Starú zmluvu a tam som dostal pridelené niektoré knihy. V tej skupine však mali veľmi ťažkopádny systém posudzovania prekladu (nielen preklad, ale aj jeho správne vyjadrenie v slovenčine sa posudzovalo nie súkromne, ale na spoločnej schôdzi raz do mesiaca). Takým tempom to vyzeralo na dokončenie asi za 20 rokov. Keď nechceli prijať môj návrh na zrýchlenie, tak som preklad opustil. Po pár rokoch zmenili systém, a preklad vyšiel v roku 1997.

Zanechali ste ešte jednu stopu určenú mladej generácii – mám na mysli KETM v Banskej Bystrici, kde ste pôsobili ako docent. Bolo treba evanjelikálnu katedru na Slovensku?

Po rozdelení ČSSR na Českú a Slovenskú republiku sme boli v Združení evanjelikálnych cirkví na Slovensku v pomykove, čo robiť. Každá cirkev mala totiž svoju teologickú školu v Prahe. Máme tam posielať aj naďalej našich študentov? Po čase sme sa rozhodli, že lepšie bude založiť vlastný seminár na Slovensku. Potom sme šli skúmať, na ktorej vysokej škole by nás prijali. V Bratislave sme nepochodili, tak sme šli do Banskej Bystrice. Tam na Filozofickej fakulte nás tiež odmietli, ale zato na Pedagogickej fakulte sa to pozdávalo, lebo to mohla použiť na vylepšenie svojho imidžu. A tak bola založená Katedra evanjelikálnej teológie a misie na Univerzite Mateja Bela v roku 1993. Moje pôsobenie na KETM (1993–2002) bolo pekným zakončením mojej práce. Zdá sa mi však, že sme mali dať väčší dôraz na prax. Študent medicíny musí absolvovať určitú prax aj pred ukončením štúdia, a toto na KETM chýbalo. Okrem toho časom tam bolo zrušené magisterské štúdium, lebo katedra prestala mať profesorov. Bakalári museli byť posielaní zase do Prahy pre dokončenie štúdia a magisterský titul. Ťažkosti s tým sú až doteraz.

ODKAZY

Boli ste aj predsedom Cirkvi bratskej. Keby to bolo aj dnes, kam by ste ju smerovali? Čo jej chýba a čo by bolo treba zakcelerovať?

Evanjelikálne cirkvi všeobecne majú svoju slabinu v tom, že zostali stáť pri dobrej veci a nejdú ďalej. Veľké cirkvi totiž zaviazli vo formalizme: krst detí je znovuzrodením, konfirmácia je vyznanie viery, Večera Pánova odpúšťa hriech atď. Evanjelikáli zdôraznili osobné stretnutie s Pánom, a to bolo naozaj znovuzrodenie. Lenže tu sa nešlo dôsledne ďalej a nedal sa dôraz na postupný rast. Kto sa obrátil, je spasený a hotovo! Haleluja! Každé vedenie našich spoločenstiev musí dať na to dôraz, že skutky Zákona sú zakázané, ale skutky viery sú požadované. Vedľa Pavla stojí v Písme aj Jakub, ktorý je síce menšieho formátu, ale rovnakej dôležitosti. Ako by sa to malo a mohlo uskutočňovať v našich zboroch dnes, na to už moje poznanie terajšieho sveta nestačí. Vidím len to, že napr. v Čechách naša cirkev od rozdelenia vzrástla približne o 20%, kým na Slovensku iba o nejaké 3%. Treba skúmať, prečo a ako to napraviť.

Vaša, ale aj moja generácia prežila väčšiu časť života pod kuratelou komunistov. Aj oni hovorili o slobode a demokracii. Porovnajte demokraciu pred rokom '89 a po ňom.

To už sotva vládzem. Len som si poskladal istý slogan:

Nacizmus - diktatúra rasy;
komunizmus - diktatúra klasy;
kapitalizmus - diktatúra kasy;
kresťanstvo - sloboda spásy.

Je to isteže veľmi zjednodušené a veľmi ťažko uskutočniteľné. To by cirkev musela mať ohromný vplyv v spoločnosti, a to by vyžadovalo, že by Boží Duch mal ohromný vplyv na veriacich. Ale riešenie aj politického života je niekde v tomto smere. My chceme byť „ako Boh", totiž sebecky určovať, čo je dobré a zlé. Ježiš bol rovný Bohu, ale sám seba sa zriekol a stal sa obyčajným človekom. Len keď bude platiť, že „kresťan je druhý Kristus", začne svitať na lepšie časy. Kedy to bude? To nevieme. Čo vieme, je to, že treba nasledovať Pána s naším krížom. To je ten problém! ■

ARCHÍV ĽF: V pracovni

JOB NEBO BOŽE, JAK JSI TO MOHL DOPUSTIT?

DAVID NOVÁK (CB ČR)

Nikdy nezapomenu na tuto noc, první noc v táboře (v Osvětimi), jež proměnila můj život v jedinou dlouhou, na sedmkrát zamčenou temnotu.
Nikdy nezapomenu na ten kouř.
Nikdy nezapomenu na tváře dětí, jejichž těla se před mýma očima měnila ve žhavé spirály pod němým nebem.
Nikdy nezapomenu na plameny, jež navěky sežehly mou víru.
Nikdy nezapomenu na noční ticho, jež mi zabilo mého Boha, mou duši a mé sny, jež na mne hleděly tváří pouště.
Padám, padám, tento boj jsem prohrála, odcházím čestně. Miluji tuto zem, miluji tento lid, budujte mu blahobyt. Odcházím bez nenávisti k vám. Přeji vám to, přeji vám to...

Poslední slova Milady Horákové

Když pročítáme tato zoufalá slova, potom si připomeňme ještě jeden historický moment. Dvacáté století otevřel v Evropě, v Berlíně na universitě slavnou a pozornosti se těšící v celé Evropě řečí liberální protestantský teolog Adolf von Harnack. Mluvil tehdy o konci křesťanského dogmatismu a o nástupu éry ušlechtilosti ducha a humanity jako quintesenci křesťanství. O pár let později se jeho žákům u Verdunu zhroutila víra v Evropskou humanitu. „Zhroutil se mi svět" napsal ze zákopů u Verdunu protestantský teolog Paul Tillich a ve stejném smyslu se vyslovil i protestantský bohoslovec Karl Barth.

Pochopitelně, ono zhroucení světa se v dějinách XX. století opakovalo mnohokrát. Na konci minulého století docházíme k děsivým číslům, kdy ve XX. století bylo více než 175 000 000 lidí cílevědomě zabito v politických masakrech. Uvedená čísla nemohou vyjádřit celkové škody a morální degradaci zaviněnou dvojím kataklysmatem dvacátého století, tj. světovými válkami a totalitními revolucemi. Politolog Zbigniew Brzezinsky hovoří o tom, že XX. století prodloužilo život, ale nedokázalo mu dát smysl. Nakonec se s jistou nadsázkou ptá, jaký smysl má prodlužovat lidský život, když mu neumíme dát smysl?

Smysl utrpení

Výše popisované nás staví před jednu z klíčových otázek, kterým musíme čelit, když se probíráme minulým stoletím. Onou otázkou je smysl utrpení. Možná namítnete, že tyto otázky se nás netýkají v takové míře, jako Wiesla, Horákové, Tillicha a mnoha dalších, kteří prošli peklem, které si navíc nijak nezpůsobili. To je sice pravda, ale když přemýšlíme nad Božím charakterem, tyto otázky podložené životními příběhy mnohých a možná i některých z nás, se nám nemohou vyhnout. Do jaké míry zasahuje Bůh do lidských osudů? Do jaké míry platí, že nás nepotká zkouška nad naše síly a že se zkouškou přijde východisko? Měl Wiesel malou víru, když se mu při pohledu do plamenů, kde se pálila těla malých dětí, zhroutila víra? Byla Tillichova důvěra v Boha postavena na vratkých základech, když tváří tvář Verdunským jatkám prožívá krizi víry? Nebo Bůh dopustil zkoušku, kterou prostě v daný moment neunesli. Bůh ale ve svém slově přece jasně říká, že takovouto zkoušku nedopustí - tedy chyba byla na jejich straně. Přesto se v nás cosi brání udělat takovýto závěr. Bůh nechybuje, ale člověk má jistou míru výdrže a ta když se překročí, člověk nevydrží. Můžeme to trpícímu člověku vyčítat?

Otázka Boží dobroty a lidského utrpení se velmi často opakuje v diskusích o Bohu. Nicméně nejedná se jen o otázku, kterou kladou nevěřící. Tuto otázku si kladou i věřící. Sice existuje universální odpověď, že utrpení je výsledek zneužití lidské svobody, zároveň ale ne vždy si lidé utrpení způsobí tím, že nezodpovědně nakládají se svojí svobodou. Problém je tedy přece jenom složitější.

Boží role v utrpení

Hovoříme-li o otázce utrpení, zřejmě první kniha, která nás napadne je kniha Job. Jedná se o knihu

rozsáhlou, vyberu tedy jen několik myšlenek a momentů, které snad alespoň trochu poodkryjí téma utrpení a Boží role v něm. První věc, která nás zarazí je, že Bůh dovoluje satanovi, aby zasáhl do Jobova života. Představte si, že by vám nějaký zlý člověk navrhl, že bude škodit vašemu dítěti. Sice ho nezabije, ale bude mu škodit. Zřejmě není třeba psát, co byste mu odpověděli. Nebeský otec však odpovídá jinak - povoluje satanovi, aby jeho dítěti škodil. Dá se z toho usoudit, že Bůh si takto se satanem hraje na šachovnici světa a figurkami, které ale na rozdíl od šachů nejsou ze dřeva ale z masa a kůže? Myslím, že tento závěr je nesprávný. Pointa příběhu není jakási pomyslná hra ale jedna jediná otázka, kterou pokládají tisíce lidí. Zároveň je v této otázce i, dle mého pohledu pomýlené, tvrzení teologie prosperity. Ona otázka a konstatování zároveň se dá shrnout do této věty: „To se to dobře věří, když se dobře vede." Nevěřící někdy říkají, že věříme, protože se díky víře máme lépe. Teologie prosperity potom tento přístup v podstatě potvrzuje tvrzením, že když věříš, budeš prosperovat. Kniha Job tuto logiku vyvrací. Klid, pokoj a prosperita není odměnou ani výsledkem naší víry. Job věřil, byl bohabojný a přesto...

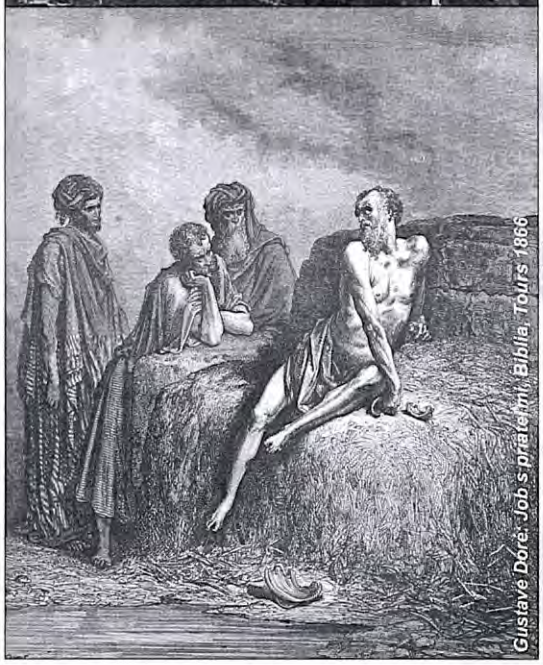

Gustave Doré: Job s přáteli, Biblia, Tours 1866

V obecnější rovině se potom ukazuje, že tento svět je do jisté míry v rukou zlého. Pokud rovinu Jobova příběhu rozšíříme na rovinu lidstva, potom lze říci, že Bůh nedal zlu totální prostor, ale nechává ho na tomto světě působit. Otřesné zážitky, které Job prožívá, vidíme v lidských dějinách v nejrůznějších obměnách stále znovu pouze s tím rozdílem, že oproti Jobovu příběhu většinou nekončí happyendem. Pokud tedy slyšíme argumenty „kde je dobrý Bůh, když je svět špatný", můžeme odpovědět - ale Bůh nikde neřekl, že to bude jinak. Ani jeho věrným ani těm, kdo v něj nevěří, neslíbil klid a pohodu.

Utrpení a přátelské rady

Podstatnou část knihy poté tvoří rozhovory Joba a jeho přátel. Všimněme si, že jeho přátelé mu nedávají nesmyslné rady. Pojďme se podívat, jak se oni perou s otázkami utrpení. První rádce - Elífaz tvrdí, že přímý neupadne do záhuby (Job 4, 6) a hovoří tedy v podobném duchu jako Žalmista: *„Hospodin nedopustí, aby se spravedlivý zhroutil"*. (Ž 55, 21). Dále hovoří o tom, že Všemocný kázní (Job 5, 16). V podobném duchu hovoří Žalmista, když mluví o tom, že Hospodin kárá (Ž 94, 12). Další rádce - Bilhad spojuje požehnání a naopak trápení s tím, jak se Job a jeho synové chovali. Na jednu stranu se nám tyto rady zdají špatné, jak již bylo napsáno, bezbolestný život není odměna za dobré chování, ale nečteme např. v 5 M 7 jasnou spojitost mezi pozemským požehnáním a poslušností? Bilhadovi rady tedy dávají v kontextu některých biblických pasáží smysl. Bilhad dále hovoří, že ti, kdo na Boha zapomněli, sejdou ze správné cesty, což je v duchu Žalmu 1, kde se píše o tom, že svévolníci neobstojí. Další rádce - Sófar vidí důvod Jobova utrpení v jeho nepravostech. Protože známe pointu příběhu tak vidíme, že toto nebyl důvod Jobova utrpení, zároveň ale nepoužíváme tuto „apologetickou fintu" i my, když tvrdíme, že utrpení je daň za to, že zneužíváme (tím že se dopouštíme nepravostí) svobodu, kterou nám Bůh dal? Jinými slovy podobně jako Sófar tvrdíme, že si lidé (nebo v tomto příběhu Job) za utrpení mohou díky svému hříchu sami. Další rady Jobových přátel krouží kolem podobné myšlenky, jakou jsme viděli u Stara - tedy že Bůh Joba trestá za jeho svévoli. Job se brání tím, že si není vědomý své viny. Argument, že lidé trpí v důsledku svévole, ale najdeme i v Písmu. Hospodin jasně varuje Izrael, že pokud nebude poslouchat, bude trpět (3 M 26, 14-39). Stejně tak proroci hovoří o tom, že zlo, kterého se Izraelci dočkali, je důsledkem jejich nepravostí. Nakonec promlouvá Elihů, který mimo jiné moudře ukazuje na to, že Bůh utrpením vychovává (Job 36, 15).

Snad jsou argumenty Jobových přátel někdy nesprávné, nemůžeme je ale prohlásit za scestné, protože dobře korespondují s jinými místy Písma. Četl jsem komentáře, které ukazují, jak se Jobovi rádci mýlili, ale po pravdě řečeno žádný z těchto komentářů mě nepřesvědčil o tom, že by se mýlili hodně. Navíc to je Job, který své přátele přesvědčuje, aby řekli, že mu Bůh křivdí (Job 19, 6). To, že se nepřidají k tomuto obvinění Boha, je správné. Myslím, že nakonec ▸

jejich chyba je stejná jako naše - že příliš filozofují nad věcmi, které jsou nám lidem zahaleny. Tento přístup obyčejně trpícím nepomůže. Možná měli pokračovat v tom, co čteme na konci druhé kapitoly - mlčet, plakat s Jobem a prostě být s ním... Když jsem před zhruba rokem ležel po operaci s bolestmi na JIP a manželka za mnou přišla, nevysvětlovala, „jen" vedle mě seděla a držela mě. V té chvíli jsem si nic víc nepřál.

O Božích odpovědích

Nakonec promlouvá Bůh (Job 38-41). Čtenář by čekal, že nám konečně poodhalí jak to tedy je... ale Bůh nejen že Jobovi neřekne nic o svém rozhovoru se satanem, ale ani neřekne nic o smyslu utrpení! Pokud je kniha Job o utrpení, proč o něm Bůh Jobovi a jeho přátelům nic nesdělí? Proč něco nepoodhalí i nám? Proč neuvede rady Jobových přátel na správnou míru? Co se nakonec dočteme je pouze to, že Jobovi přátelé za svoje rady dostanou pokárání. V čem ale byly jejich rady tak „mimo"? V čem se tak zásadně rozchází s jinými místy Starého zákona. A v čem jsou mimo naše rady, když se pokoušíme pomoci trpícím? Nehovoříme alespoň někdy podobně, jako Jobovi přátelé? Necitujeme podobné texty Písma jako Jobovi přátelé? Tím, že Bůh v knize Job promlouvá o tom, co stvořil, nám naše otázky příliš neusnadňuje. Všechny otázky, které Bůh ve své řeči klade, ukazují na jeho velikost a z toho plynoucí suverenitu. Tedy žádné filozofování nad smyslem zla a utrpení, ale ukázání toho, že vesmír a vše co se v něm děje, je pod Boží vládou. Zároveň Boží velikost, která se projevuje v jeho stvoření převyšuje naše poznání. Pro našince odkojeného marxistickým „vše je měřitelné a co měřitelné není, měřitelným učiníme", je konstatování Boží, rozum přesahující velikosti, zřejmě nepřijatelné, ale to by bylo na jiný článek. Boží zvláštní odpověď nicméně vybudí u Joba jedno klíčové poznání - „teď jsem tě spatřil vlastním okem". Nepochopil jsem tě, ale setkal jsem se s tebou. Poznal jsem tě. Doposud jsem tě jen chápal, nyní jsem došel ještě dál - k existencionálnímu setkání. K tomuto poznání dojde Job na konci. V polovině příběhu a svého utrpení - t. j. v 19. kapitole potom dojde k ještě jedné klíčové myšlence: *„Vím, že Vykupitel můj žije a jako poslední se postaví nad prachem* (Job 19, 25)". Nyní se chci zeptat, zda si myslíte, že by k podobným závěrům došel člověk poté, co by od Boha dostal odpověď typu „deset důvodů, proč Bůh dopouští utrpení". Pokud by toto Bůh pronesl, vlastně by se tím ospravedlňoval. Jenže Bůh se člověku ospravedlňovat nemusí. Proč? Protože je Bůh. Člověk Ho poznává ne tehdy, až mu Bůh vysvětlí, proč dělá to co dělá, nebo (jak by si někteří přáli), až se nám omluví, ale v existencionální rovině, která se odehrává, snad paradoxně, někdy právě v rovině utrpení. Job došel k tomu, že mnoho jeho „vědomostí" o Bohu pocházelo jen z doslechu, tedy od druhých lidí. Zřejmě v této rovině uvázli Jobovi přátelé. Měli hodně myšlenek o Bohu, ale malé zásoby osobního poznání Boha.

Další důležitá věc, kterou Bůh ukazuje nám čtenářům ale i satanovi je, že prosperita není odměnou za dobré chování a ctnostný život. Věříme ne proto, že se máme dobře, nebo protože bychom se mohli mít dobře, ale proto, že jsme poznali Krista a proto, že se mít dobře budeme - až se s ním setkáme tváří v tvář. Problém nás mnohých je, že jsme si udělali ráj již zde na zemi - a to nás od Boha spolehlivě odvádí.

Další poučení do naší doby je, že utrpení je součástí našeho života nezávisle na tom, jak spravedlivý a správný život žijeme.

Dále vidíme, jak důležitou roli uprostřed utrpení hrají přátelé. Sdílená bolest je stále bolestí, ale přesto se dá spíše unést.

Nakonec zjišťujeme, že odpověď na utrpení nacházíme spíše v konkrétních souvislostech někdy těžkých zkušeností, než skrze teze a poučky. Tím není řečeno, že jisté teze a racionální zdůvodnění nepotřebujeme, ale ty nám nepomohou tolik, jako osobitá zkušenost s Bohem, který nám kameny s cesty neodmete, ale půjde jimi vedle nás. Nakonec lidé, kteří utrpením prošli a neztratili víru se stávají jakousi vykupitelskou postavou pro další. Aniž bychom pohrdali poznáním a schopností věci racionálně uchopit, v okamžicích těžkostí zřejmě nepůjdu za tím, kdo mi všechno vysvětlí, protože odpovědi vyčetl v jakési chytré knize ale za tím, kdo něčím podobným prošel. Nakonec příkladem je sám Kristus. Na nás, kteří s Bohem chodíme již pár let potom je, abychom měli co předat.

Tímto se dostáváme na konec přemýšlení o utrpení a knize Job. Abychom nedopadli jako Jobovi přátelé, raději již zmlkněme. Nedošli jsme k vyčerpávající odpovědi ohledně utrpení. Ale alespoň malý průzor, kterým můžeme nahlédnout trochu dál, se nám v této knize snad pootevřel. ■

Pokud rovinu Jobova příběhu rozšíříme na rovinu lidstva, potom lze říci, že Bůh nedal zlu totální prostor, ale nechává ho na tomto světě působit.

SP: Svaljava

FOTO A VIDEO Z MISIE NA www.mesacnikdialog.sk

MISIA NA UKRAJINE

Zalistujme si najskôr v pohnutých dejinách územia, s ktorým sa vládcovia sveta pohrávali a presúvali ho zo štátu do štátu bez ohľadu na vôľu tamojších obyvateľov. Kraj, kam sme zamierili začiatkom júla za misionármi z východoslovenských zborov CB, ku ktorým sa tento rok pridali aj mladí z Dolného Kubína.

Od roku 1526 bol región súčasťou Habsburskej monarchie. V tomto období dochádza k formovaniu významnej rusínskej kultúrnej a náboženskej identity. Brest-litovská únia z roku 1595 a Užhorodská únia 1646 deklarovali rozhodnutie pravoslávnych cirkví Podkarpatskej Rusi prijať patriarchát rímskeho pápeža, čím boli v praxi vytvorené východné katolícke cirkvi (rusínska katolícka cirkev a ukrajinská gréckokatolícka cirkev). Neskôr, do roku 1648 bolo celé územie časťou Sedmohradska, ktoré bolo súčasťou Rakúska, neskôr Rakúsko-Uhorska.

Počas rozpadu Rakúsko-Uhorska sa niektorí Rusíni v novembri 1918 vyslovili za odčlenenie od Maďarska (vzhľadom na skúsenosti s maďarizáciou) a právo na sebaurčenie. Národná rada Karpatských Rusínov v Spojených štátoch dohodla s Masarykom pričlenenie k Československu (Filadelfská dohoda). Saintgermainskou zmluvou z 10. septembra 1919 Podkarpatsko pripadlo Československu a na Parížskej mierovej konferencii pribudla úloha poskytnúť územiu autonómiu. To sa však nikdy nestalo.

14. marca 1939 Slovensko vyhlásilo nezávislosť a 15. marca vyhlásilo nezávislosť aj Podkarpatsko (prvýkrát v dejinách).

Po vojne, po obsadení Sovietmi, bolo územie opäť súčasťou obnovovaného Československa. 26. novembra 1944 sa prvý zjazd národných výborov Zakarpatskej Ukrajiny v Mukačeve na podnet komunistov z Mukačeva vyslovilo za pričlenenie k Sovietskemu zväzu pod názvom Zakarpatská Ukrajina.

Po následných rokovaniach medzi Československom a Sovietskym zväzom bola v júni 1945 pod názvom Zakarpatská Ukrajina oblasť pripojená k Sovietskemu zväzu.

V roku 1991, po rozpade Sovietskeho zväzu v referende 78% obyvateľov požadovalo autonómiu, ktorá nebola doteraz udelená. A tak je Za(Pod)karpatská Rus/Ukrajina súčasťou Ukrajiny.

Text: BOHUSLAV PIATKO Foto: ĽUBO BECHNÝ (ĽB) a SVATAVA PIATKOVÁ (SP)

SP: Mukačevo

O kraji modlitieb a evanjelizácií

Kraj, kam sme sa vybrali ponavštevovať miesta niekoľkoročného účinkovania našich mladých misionárov zväčša z východoslovenských zborov je pre nás Podkarpatsko, lebo je z našej strany pred Karpatmi, pre Ukrajincov Zakarpatsko, lebo z tej strany je za Karpatským oblúkom. No, keď sme prišli na hranice, uvedomili sme si, že je to kraj za železnou oponou. Tak rozhodli vládcovia sveta. Najvyšší Vládca rozhodol, že je to kraj modlitieb a evanjelizácií.

ĽB: Posledné pokyny pred štartom v Michalovciach

CEZ ŽELEZNÚ OPONU S ÚSMEVOM MARTINA JURČA

Štart kolóny, ku ktorej sme sa pripojili, bol v Michalovciach. Hermanovčania odišli už včera. Vy, mladší, už ani neviete, čomu sme hovorili železná opona. My sme sa na ten pásik zeme medzi tzv. Východom a Západom, vysypaný jemným pieskom, ohradený ostnatým drôtom, ktorý bol napustený elektrickým prúdom, pozerali vyše 40 rokov. Oddeľoval nás ako súčasť totalitných štátov, od demokratickej Európy. Dnes, vďaka tomu, že sme súčasťou *„Schengenu"*, nás podobný pás oddeľuje od inej demokratickej krajiny. Hneď sa nám vynorili spomienky na voľakedajšie prechody hraníc, na ktoré sme už zabudli. To čudné zvieranie žalúdka prišlo úplne samovoľne, keď sme zastali pred hraničnými závorami. Napriek tomu, že nás Martin Jurčo s tajomným úsmevom upokojoval, že o nič nejde, len to bude možno trochu dlhšie trvať a rozdal nám lístky s menom pastora vo Svaljave. Vraj, ak by sa nás pýtali kam ideme, treba povedať, že na návštevu. Po dlhých rokoch som opäť zažil pohľad na ľudí, z ktorých uniformy, zbrane a hraničný priestor spravili bohov. Opäť som sa cítil ako červík, ktorého vojenská čižma môže hocikedy zašliapnuť. Nič sme neviezli, nič sa nemohlo stať a predsa som v tichej modlitbe vyhľadal jediného Boha, aby nás neopúšťal, keď už dopustil svetské hranice. Až tu som si uvedomil, aký veľký dar sme od Neho dostali, keď ostatné častí hraníc nášho štátu zostali len v geografickej podobe a fyzicky ich už dnes ani neregistrujeme.

Vyše hodiny, čo sme boli odstavení na páliacom slnku, bez možnosti vystúpenia z auta sme sledovali účinkovanie uniformovanej „bohyne", za ktorou občas niekto do búdky prišiel a vzápätí vyšiel s akýmsi lístočkom a víťazne pokračoval v luxusnom aute smerom k ďalšej búdke. Dokonca, po jedno také auto prišiel osobne akýsi muž bez uniformy, (no salutovali mu všetci), aby ho previedol cez všetky rampy, STOP-čiary a búdky...

Odvážil som sa aj ja osloviť uniformovanú, v tej chvíli pre nás najmocnejšiu ženu na svete, či môžeme aj my ísť ďalej od STOP- čiary namaľovanej na zemi k rampe, ktorú sme videli niekoľko sto metrov pred nami. Pozrela sa na nás, akoby si až teraz všimla naše auto, milostivo pokývala hlavou a dala nám do rúk akési tlačivá. Neveriacky som sa pohol, nespúšťajúc z nej oči, či som ju dobre pochopil. Už si nás ani nevšimla. Vyplnili sme s pomocou skúseného Martina Jurča tlačivá, napísali sme, kto sme, kam a ku komu a načo ideme, ja som ešte doplnil stav tachometra a nádrže a znovu sme pokorne čakali. Tento raz už nie tak dlho a vyrazili sme k ďalšiemu bodu na kopci a znovu poslušne zastali na čiare STOP, ukázali tlačivá ďalšiemu samopalčíkovi a boli sme na Ukrajine. Vlastne sme tam boli už vyše hodiny, no za strážami až teraz. Podľa predchádzajúcich Martinových pokynov sme zamierili na neďalekú benzínovú pumpu, kde sme sa mali stretnúť. So svojím záhadným úsmevom k nám podišiel Martin a povedal: Býva to aj horšie... Odvtedy som túto farbu úsmevu na jeho tvári nevidel, a tak som si ho pomenoval *„Martinov železnooponový úsmev"*. Po niekoľkých stretnutiach a spomienkových rozhovoroch s veriacimi na Ukrajine som si povedal, že tá zvláštna farba úsmevu sa naňho asi preniesla z tvárí generácií pašerákov Biblií z východného Slovenska do voľakedajšieho Sovietskeho zväzu. V tom úsmeve bola pokora a istota, že o nás nerozhodujú bôžikovia v uniformách s pištoľami na opaskoch, ale že sme v rukách Božích. Bez nich by to vari ani nešlo. Bez nich by pašeráci Biblií neboli požehnaním pre tamojších. A zase, aké zvláštne kombinácie významov slov dáva Boh k sebe – pašeráci požehnaním...

Po dlhšom čakaní na spomínanej pumpe sme boli konečne všetci spolu. Ešte sme chvíľu počkali na pastora z Ljuty, ktorý prišiel pre jedného brigádnika a ktorý výzorom pripomínal skôr karpatského pašeráka ako pastora. Potom, čo všetci znalí situácie natankovali lacný benzín,(iba my neznalí pomerov sme mali plnú nádrž z domu) sme vyrazili cez hory na východ. V živote som nevidel také obrovské neobrobené lány pôdy, ktoré pretínala cesta do Mukačeva. Pri predstave, že je to tak až niekde po východné hranice Ukrajiny som si nevdojak spomenul na to, ako môj starký

s obdivom hovoril o úrodnej ukrajinskej zemi, obilnici Európy. Krátka zastávka v Mukačeve – vyložili sme tých brigádnikov, ktorí mali ostať tam a vyrazili sme ďalej na východ do Svaljavy. Všade vítanie starých známych. Akoby sa len včera rozlúčili... Všetci sa poznali, jazyk nebol bariérou. Každý hovoril po svojom a predsa si navzájom všetci rozumeli. Podvečer som už čo-to rozumel aj ja, no pri rozhovoroch som sa predsa len radšej spoľahol na takmer už zabudnutú ruštinu.

SVALJAVA

Vo Svaljave sme sa po kľukatých cestách, ktoré pamätajú všeličo a celkom určite nevedia nič o cestároch, dostali k veľkej, rozľahlej, tak trochu historickej stavbe v neveľkom parku, ktorý iba bude pekný. O tom, že sa plány a vízie naplnia sme po prehliadke toho, čo už bolo aspoň v hrubých rysoch zrekonštruované, alebo nanovo postavené, nezapochybovali ani na chvíľu. Privítali nás hustou ukrajinskou polievkou a koláčmi a modlitbou. Až neskôr, po viacerých stretnutiach som si uvedomil, že všetko sa tu začína i končí modlitbou. Jedlo i práca. Niekde aj celkom obyčajné stretnutie ľudí na krátky rozhovor. Sila na život v tomto kraji pramení z modlitieb. Ivan Kondor je vo Svaljave pastorom a zároveň biskupom Evanjelickej kresťanskej-baptistickej cirkvi Zakarpatia, ako oni nazývajú svoj kraj. A tak bolo prirodzené, že o histórii prebudeneckého hnutia v tejto oblasti sme sa dozvedeli od neho. Prebudenie priniesli a prvé zbory tu založili misionári v 30. rokoch minulého storočia misionári z Jednoty Českobratskej. Neskôr sa k nim pridali viaceré sestry z Prahy-Žižkova, ktoré sa venovali predovšetkým deťom-sirotám a založili opatrovateľský dom. Ako sa sem dostali českí misionári, keď na východe už zúril predvojnový stalinizmus? No celkom jednoducho. Pripomeňme si, že Podkarpatská Rus bola za prvej republiky naším najvýchodnejším Československom. A tak v rovnakom čase, ako vznikali zbory v Prešove, Mokroluhu a Bardejove vznikali aj tu. A zvesť o Pánovi Ježišovi, o potrebe pokánia a obrátenia prinášali rovnako ako na východné Slovensko aj sem bratia a sestry z Čiech. Biskup a pastor **Ivan Kondor** si našiel chvíľu času a tak sme sa rozhovorili o minulosti.

Vládu komunistov sme síce zažili aj my starší, ale u vás, v Sovietskom zväze to asi bolo iné, asi horšie...?

I. Kondor: Za sovietskej vlády bola cirkev vo veľmi zložitej situácii, a to bez ohľadu na to, o akú cirkev išlo. Sovietov možno považovať za vrahov národa. Všetkých, čo navštevovali kostoly brali a zatvárali do väzenia. Najhoršie na tom boli tí, čo slúžili Božím slovom a kazatelia. Prenasledovali predovšetkým gréko-katolíkov. Tí v časoch sovietskej vlády nemali žiadnu možnosť oficiálne vykonávať bohoslužby. Toto povolenie mala len pravoslávna cirkev, aj to len v obmedzenej miere. Nás toto prenasledovanie trochu obišlo, pretože my sme sa stali súčasťou Sovietskeho zväzu až v roku 1945. Keď po vojne prišli sovieti, už sa im nepodarilo spraviť to, čo spravili v centrálnych častiach Ukrajiny a na jej východe.

Ako ste prežili povojnové obdobie do vzniku samostatnej Ukrajiny? To bolo vyše 40 rokov...

I. Kondor: To bolo presne 45 rokov. Neboli to ľahké roky, aj keď, ako som už spomínal, bolo tu trochu ľahšie ako v ostatnej krajine. No deti veriacich ani tu nesmeli študovať na vyšších školách. To bolo v duchu hesla – ak si veriaci, to znamená, že nie si komsomolec (KOMSOMOL – komunistická mládežnícka organizácia) a teda nemáš právo na vzdelanie. Veriaci sú určení len na „čierne roboty". Ak ľudia uverili v čase, keď mali normálne zamestnanie, okamžite ich preradili na nekvalifikované miesta – do robotníckej triedy, aj keď mali vysokoškolské vzdelanie. No Pán Boh nám pomohol prežiť. Ak mám povedať pravdu, cirkev v tých zložitých podmienkach prežívala lepšie ako dnes. Dnes je to o mnoho zložitejšie...

Vaša cirkev bola tiež zakázaná?

I. Kondor: Áno. Tento rok má náš zbor vo Svaljave len 12 rokov, hoci duchovný život tu bol aktívny už od 30. rokov minulého storočia. Kým sme boli v Československu, naši ľudia hodne cestovali, chodili do zahraničia za prácou a mnohí sa vracali ako veriaci. Ja pochádzam z neďalekej osady, moji rodičia boli veriaci, aj starí rodičia. Tí boli medzi prvými, ktorí v tomto okolí uverili. Môj starý otec, napríklad, našiel Boha v Belgicku, kde pracoval. Môj otec sa narodil vo Francúzsku. Keď som v roku 1982 skončil vojenskú službu, obrátil som sa a v 91. som išiel študovať do seminára. To bolo ešte v Sovietskom zväze... vo februári som začal študovať v Kyjeve a v auguste už Sovietsky zväz prestal existovať. Spomínam si na bratov-učiteľov v seminári. Snívali o tom, aby v každej dedine fungoval evanjelikálny (povedané našou terminológiou) cirkevný zbor. Nabádali študentov, aby sa zamerali na túto službu. My sme sa vo Svaljave začali stretávať v rámci tunajšej knižnice, kde sme založili skupinu na vyučovanie a výklad Biblie. Postupne prichádzali ľudia, ktorých Slovo Božie zaujímalo, až prišiel moment, keď skupina bola taká veľká, že sme sa rozhodli založiť cirkevný zbor. 18. mája 1998 sme mali prvé bohoslužby. Po necelom roku sme už mali vlastnú modlitebňu. Dnes má zbor 86 členov.

Možno povedať, že Ukrajina je dnes slobodná krajina?

I. Kondor: Celkom určite. Taká sloboda vyznania, ako je u nás vari neexistuje ani v jednej krajine na svete. Môžeme robiť doslova čo chceme. Aj keď treba povedať, že terajšia vláda začína trochu cirkevné činnosti kontrolovať.

Ako ste to využili?.

I. Kondor: Napríklad v predchádzajúcom období bol človek z našej cirkvi prvým vice-premiérom, veriaci človek bol aj predseda štátnej bezpečnostnej služby. To je veľmi vážna funkcia a zvláštna Božia cesta. Veď v nedávnej minulosti, práve táto štátna zložka prenasledovala kresťanov. A pokiaľ ide o našich veriacich – mám

ĽB: Bývalý dom kultúry, budúci dom modlitieb

SP: Budúca krstiteľnica

O. KONDOROVÁ: Časť Svaljavského tím

SP: Hlavná sála

ĽB: I. Kondor s rodinou

pocit, že sa niektorých zmocňuje akási apatia, akési znechutenie zo slobody, keďže ju mnohí zneužívajú. Ťažko sa učíme žiť v slobode.

Pustili ste sa do veľkého projektu, ktorý je vlastne aj dôvodom pracovného pobytu mladých ľudí zo slovenských zborov. Predstavte ho niekoľkými slovami!

I. Kondor: Najskôr spomeniem celkom zaujímavú históriu. Už som hovoril, že máme modlitebňu asi pre sto ľudí, ale už nám je malá. Nebudem rozoberať všetko, čo sa dialo, no modlili sme sa dva roky, hľadajúc riešenie a Boh neodpovedal. Nechápali sme, prečo. Modlili sme sa za iné problémy a Boh nás vypočul a tu nie. Po dvoch rokoch, v roku 2005, sa zrazu objavil známy jednej našej sestry a povedal: Ak chcete kúpiť budovu, viem o jednej, čo je na predaj. Keď sme počuli cenu, povedali sme, že nemáme toľko peňazí. No potom som si spomenul na jednu misijnú organizáciu pôsobiacu na Ukrajine a zatelefonoval som tam, či by nepomohli. Sľúbili, že sa prídu pozrieť. Navštívili nás a po nejakom čase nám oznámili, že pomôžu. Tak sme budovu kúpili. A to sme si mysleli, že Boh neodpovedá... Je to veľká budova bývalého kultúrneho domu tunajšej fabriky. No máme jasnú predstavu, ako ju využijeme: Predovšetkým potrebujme veľkú sálu na bohoslužby, chceme tam mať detskú kresťanskú škôlku pre zamestnaných rodičov, chceme tu organizovať detské kresťanské tábory a mnohé ďalšie aktivity. Budovu celkom určite využijeme naplno.

Ako táto spolupráca medzi Slovákmi a vami vznikla?

I. Kondor: To je tiež z Božej vôle. Pred tromi rokmi prišiel náš pastor z Mukačeva, Timotej Dymčenko a povedal, že Peter Kučera sa dohodol s nejakou skupinou zo Slovenska, ktorí by boli ochotní pomôcť. Mysleli si, že priamo v Mukačeve, no oni ešte nemali v poriadku dokumentáciu. A tak ponúkli Slovákom našu stavbu. A oni to prijali a prišli. Takže Pán Boh nám cez nich poslal svoje požehnanie. Vznikli naozaj bratské a priateľské vzťahy.

A ešte jedna otázka pre jedného z iniciátorov pracovných misií Martina Jurča: Vy ste priniesli pomoc, je niečo, čo si aj odnášate?

M. Jurčo: Myslím si, že sme tu našli niečo, čo sa potrebujeme učiť – horlivosť a veľké modlitebné nasadenie. Keď sa niečo stane, už zvonia telefóny a ľudia oznamujú aktuálne modlitebné potreby. Pravidelne majú modlitebné dni spojené s pôstom. A naši mladí sem radi chodia, lebo tu zažívajú Božiu prítomnosť a autentickú vieru v živého Boha, ktorá sa prejavuje rozhodnosťou zdieľať evanjelium s neveriacimi. Chcem upozorniť na to, čo sa tu v Zakarpatskej Ukrajine deje a čo pre nich možno nie je nič osobitne zvláštne, lebo to je výsledok ich cieľavedomých aktivít. Vznikajú nové zbory a tie rastú. Za obdobie, čo sem chodíme, teda za tri roky sa svaljavský zbor zväčšil asi o štvrtinu. Pravidelne sa robia evanjelizácie, sú pravidelné krsty a prijímanie do zboru.

I. Kondor: Je to tak. Dvakrát v roku organizujeme veľké evanjelizácie. Na jar na výročie vzniku zboru a na jeseň pri príležitosti poďakovania za úrodu. To sú dobré príležitosti na to, aby sme ukázali, čo v skutočnosti znamená žiť s Bohom.

Bolo by ešte o čom rozprávať. Ale nás už čakali v Mukačeve. Rozlúčili sme s Ivanom Kondorom modlitbou, rozlúčili sme sa s mladými brigádnikmi a zamierili do neďalekého Mukačeva.

MUKAČEVO

Mukačevo je mesto so všetkými črtami stredne veľkých miest, ako ich poznáme aj u nás. S tunajším

pastorom **Timotejom Dymčenkom** sme sa rozhovorili o budúcnosti života kresťanov, teda o mládeži. V mukačevskom zbore je necelá dvadsiatka mladých ľudí, ktorí svoj život posvätili jednému cieľu - evanjelizácii. Len pastor Timotej Dymčenko s manželkou Táňou ponúka na túto prácu 5 detí. V Mukačeve sme sa tešili aj na podvečerné bohoslužby, kde mal poslúžiť Martin Jurčo. No stali sme sa obeťou tichej „vojny" medzi Zakarpatskom a Ukrajinou. Tá sa prejavuje napríklad aj v tom, že v Zakarpatsku majú vlastný miestny čas. Takže je tu o hodinu viac ako na ostatnej Ukrajine a u nás. Na tento časový posun zabudol aj Marek Jurčo, keď nám telefonoval o koľkej začínajú bohoslužby. A tak sme si, v domnení, že máme dosť času, išli pozrieť slávny mukačevský hrad a v pokoji sme prišli do modlitebne - na záverečné slová pastora Dymčenka. Martin sa aspoň pomodlil. Pokiaľ ide o stavbu, tu mali vykopané a čiastočne vybetónované len základy. Našich mladých čaká tvrdá robota - betónovanie základov.

Na nocľah nás všetkých štyroch (zostal s nami aj Martin Jurčo, počas týždňa bude vo Svaljave) pozval pastor k sebe domov. Do rodiny s piatimi deťmi... A to už mali dvoch nocľažníkov. Privítali nás, zložili sme si batožinu len tak, že potom sa ukáže, kde budeme spať. Nálada bola výborná, v záhrade sa dymilo z grilu - Oľa, jedna z pastorových dcér mala narodeniny. Na večeru sa s oslávenkyňou dovalila skupina mladých, ani sme sa všetci nepomestili za stôl, ale nikomu to neprekážalo. Každý sa najedol zakarpatských špecialít, kde a ako sa dalo, no predovšetkým dosýta a chutne. Svatava išla spať k dcéram a nám trom zostali dve postele. Martin je veľký, ja starý a tak sa Ľubo Bechný obetoval a ľahol si na neveľké dvojkreslo.... Bolo radostne, bol spev, boli modlitby a bolo aj trochu spánku...

Ešte že sme sa s Timotejom stihli porozprávať pred večerou.

T. Dymčenko: V živote našich mladých má evanjelizácia prioritu. Snažia sa približovať Písmo sväté svojmu okoliu, priateľom a kamarátom v školách i v meste. A využívajú na to všetky možné spôsoby. Veľmi úspešne sa to darí cez športové aktivity, ktoré organizujú a po nich čítajú Slovo Božie a spoločne sa modlia. Mladí rozbehli aj Biblický Klub, kam sa tiež prihlásilo pomerne dosť mladých, pretože Božie slovo sa naši mladí snažili predstaviť pre mladých zaujímavými formami - nielen čítaním a výkladom, ale pripravili si aj množstvo dramatizovaných scénok. V súčasnosti sa zameriavajú na nedeľné školy, kde sa popri rôznych zaujímavých činnostiach predstavuje aj kresťanský život a Písmo Sväté.

Akosi ma to stále ťahalo do minulosti, možno tým, že pre našu generáciu je len ťažko si predstaviť, že sa na území bývalého Sovietskeho zväzu môžeme voľne pohybovať, hovoriť o Bohu a kresťanstve, byť na návšteve v modlitebni či u pastora. Akosi ťažko sa mi vytrácali z pamäti minulé zákazy voľného pohybu, zakaždým vo mne hrklo, keď som zbadal policajné auto... tuším bola minulosť vo mne silnejšia ako sloboda, ktorá jasne svietila z očí tamojších veriacich. Tí aj spomienku na jedno z najhorších období histórie - hladomor v 20. rokoch minulého storočia využili na šírenie Božieho slova.

T. Dymčenko: Na slávnosť sme nakúpili malé chleby, postavili sme si na uliciach pulty, zažali sme na nich sviece a naukladali chleby a vedľa nich Biblie. Chlieb materiálny a chlieb duchovný. A na konci spomienkovej slávnosti sme premietali filmy s kresťanskou tematikou a pozývali sme ľudí k Božiemu stolu, do kostola. Na týchto evanjelizáciách vyzývame ľudí predovšetkým k pokániu, k tomu, aby prijali Krista srdcom. To je vlastne aj cieľom činnosti celej našej cirkvi - aby ľudia prijali Ježiša Krista ako svojho Spasiteľa.

Aby sme naozaj cieľavedome pracovali v tomto smere po celý rok, tak každý rok má svoju tému. Tento rok je to téma *„priority v živote"*.

A prináša to aj ovocie?

T. Dymčenko: Náš zbor v Mukačeve je mladý, má len 8 rokov. Aj sme v malom začínali - len ja s manželku a niekoľko veriacich z iných cirkví. Dnes má zbor okolo 50 členov, no na bohoslužbách nás je oveľa viac. To je jednoznačne výsledok cieľavedomej evanjelizačnej práce. Veď na to sme sem prišli.

A tak sme sa dozvedeli, že Timotej s manželkou prišli sem z východnej Ukrajiny ako misionári. Ale aj naši mladí sem chodia na misiu, aj keď len krátkodobú. Cel-

ĽB: Zoznamovacie stretnutie

ĽB: Na zmeškaných bohoslužbách

ĽB: Tu bude stáť modlitebňa

ĽB: Narodeninová torta

kom samozrejme sme sa spýtali, ako hodnotí misionár tieto krátkodobé misijné pracovné návštevy zo Slovenska.

T. Dymčenko: To je Božie dielo. Najskôr sme ich ponúkli do Svaljavy, lebo sme ešte nemali stavebnú dokumentáciu. Keď prišli o rok, už bolo roboty neúrekom, no ťažkej roboty. A tu prišli takmer samé dievčatá. Bolo treba kopať, betónovať... Čo s nimi? Naši boli na rozpakoch - akú robotu im dať, čo budú robiť? - V tom čase žiadna iná robota nebola. A tak sme začali. Keď sme videli, že tie dievčatá sa rýchlo naučili miešať betón, že sa neodhadzujú od žiadnej chlapskej roboty, zmenili sme názor. Keď to naši bratia videli, na druhý-tretí deň ich už zapojili naplno do roboty a mnohých našich to zapálilo ako oheň. Pridávali sa ďalší a ďalší. To bolo jedno za najsilnejších svedectiev pre našu cirkev.

To pokiaľ ide o fyzickú prácu, pracovné svedectvo. No iskra zasiahla aj duchovný život v našom zbore. Svedectvo, ktoré títo mladí ľudia priniesli prácou na stavbe bolo svedectvom o Božej pomoci a jeho sile, ktorú sme začali vnímať. Spomenuli sme si na slová z Biblie, z čias výstavby babylon-

ĽB: T. Dymčenko so synom

skej veže, keď Boh zastavil stavbu a dal ľuďom rôzne jazyky. A tu bol opačný príklad - ľudia z rôznych krajín, hovoriaci rôznymi rečami sa stretli a hovorili jedným jazykom. To bol duchovný zážitok, jedinečnosť nezávislá na kultúre, na jazyku... Boh nás spojil do jedného celku. To bolo také pozdvihnutie ducha, aké sme tu vari ešte nezažili. A ešte jedno nás prekvapilo. Mladí zo Slovenska celý deň robili a potom sa venovali deťom. Pracovali s nimi, slúžili im... a to bolo ďalšie, čo nás povzbudilo vo vzájomných vzťahoch. Stali sa našimi rodnými.

Keď som sa nášho sprievodcu Martina Jurča spýtal, aký je program na nasledujúci deň, povedal, že nás odprevadí smerom ku hraniciam, na miesto, kde po nás príde Peter Prištiak a ten nás odvedie do Ljuty. Pri pohľade do automapy (GPS poznalo len hlavnú cestu na Kyjev) sme mu to vyhovorili. Veď by to bol pre obidvoch stratený poldeň a nie sme predsa malé deti, aby sme tých pár kilometrov neprešli sami. Martin napokon súhlasil, ale keď som na mape objavil vedľajšie cesty ako skratky z Mukačeva do Ljuty, Martin nás veľmi rezolútne od všetkých skratiek cez hory odhovoril. Až neskôr sme pochopili, že vedel, čo vraví.

LJUTA

V Ljute nás čakali okolo obeda a tak sme si ešte išli pozrieť centrum Podkarpatska Užhorod, jeho pravoslavné chrámy. Veď času na prekonanie tých niekoľkých kilometrov do Ljuty máme doobeda neúrekom...

Iné sú však kilometre na mape a iná je reálna cesta po vedľajších

Naša spolupracovníčka JANKA KAUČÁRIKOVÁ bola so svaljavským tímom a počas pobytu pozbierala veľa pocitov a zážitkov mladých misionárov. Ale najskôr jej vyznanie:

Chcela som pomôcť a zažiť niečo nové. Chcem byť príkladom aj pre moje deti, ako tráviť voľný čas - službou

Zbor, v ktorom sme boli, je živý: chvály majú mohutné, ľudia sú aktívni. Zúčastnili sme sa krstu 14 ľudí v rieke, z toho 5 sú z „nášho" zboru (všetko mladí ľudia pochádzajúci z pravoslávnych rodín). V zhromaždení sa mi páčilo, že sa modlia aj na kolenách. Bývala som v rodine pastora. Patria k pár ľuďom, u ktorých obdivujem, že nepozerajú TV.

Noemi K.: 17 r., Rudlov, študentka:
Na Ukrajinu som sa vrátila, lebo minulý rok som aj napriek mnohým ťažkostiam, ktoré sme mali v tíme, získala mnoho poznania o Pánu Bohu, ale aj sama o sebe. Túžim slúžiť iným ľuďom, ktorí ešte nepoznajú Pána Boha, najmä deťom.

Maťka V.: 17 r., Dolný Kubín, študentka:
Už dlhšiu dobu som cítila túžbu slúžiť Bohu evanjelizáciou. Oslovil ma domáci zbor a ich forma uctievania Boha, modlitby na kolenách, chvály v stoji a úprimnosť a pokora domáceho spoločenstva. Som vďačná za všetkých, s ktorými som prežila požehnané chvíle na Ukrajine. Ak bude možnosť, o rok sa pridám zas.

Vlaďka V.: 18 r., Dolný Kubín, gymnazistka:
Od rána, keď som sa dozvedela, že budem mať na zhromaždení svedectvo, som sa modlila, aby všetko, čo poviem, nebolo zo mňa, ale z Ducha Svätého. Keď som vystúpila na pódium, vôbec som nemala premyslené, čo poviem a som vďačná Bohu, že usmernil moje slová. Dúfam, že moje svedectvo bolo pre ľudí povzbudením na ich životnej ceste s Bohom.

Darja J.: 19 r., Český Těšín, prijatá na VŠ (záchranárstvo):
Moji priatelia z Hermanovského zboru ma volali na misiu na Ukrajinu už predtým, ale necítila som sa vtedy dostatočne pripravená. Každé leto som vyhľadávala aktivity pre svoj pôžitok, ale teraz som sa rozhodla slúžiť. Mám radosť z toho, že som mohla naplno využiť svoje schopnosti a dary od Boha.

Slávka J.: 19 r., Čierne nad Topľou, VŠ (charitatívna soc. služba):
Túžila som po nových zážitkoch, vyjsť zo svojho sveta, kultúry a poslúžiť ľuďom evanjeliom (študujem soc. prácu). Znova okúsiť srandu na (ukrajinských) hraniciach a kultúrny šok. Našimi úhlavnými nepriateľmi boli komáre. Misia nie je len o odriekaní. Je tu aj kopec srandy a dá sa to robiť s radosťou, keď to ide zo srdca (Pr 15,13).

Podkarpatských cestách - ku koncu už takmer necestách.

Boli sme ešte na hlavnej ceste, no už pomerne nervózni z pomalého ubúdania kilometrov, keď nás dobehla SMS-ka od Petra Prištiaka: *„Ahoj, novinári! Kde ste?"* Prijatie tejto som ani nepočul a tak som zareagoval až na druhú, ktorá rozozvučala telefón asi o pol hodinu, ako som zistil neskôr.

To som ja, Peter! Máte nejaký problém? Čo odpísať? Že sme zle odhadli čas na prekonanie neveľkej cesty? Podľa mapy sme sa iba blížili k odbočke do hôr. A podľa Petrovej ďalšej SMS-ky nás čakala ešte asi polhodina cez hory. Mal som pocit, že ideme pol dňa, keď sa pred nami otvorilo široké údolie s rozťahanými domami na stráni. O chvíľu sme pri kostole zazreli netrpezlivého Petra v montérkach a po krátkej lúčnej ceste sme sa ocitli pred novostavbou, okolo ktorej sa pohybovalo množstvo ľudí v pracovnom nasadení. Privítal nás šťastne sa usmievajúci Peter a neviem, či bol radšej on, alebo my, že sme sa sem dostali.

O takomto kraji sa na Slovensku hovorí, že tam líšky dávajú dobrú noc, alebo že je Pánu Bohu za chrbtom. Čulý pracovný ruch okolo novostavby modlitebne a existencia zboru veriacich kres-

ĽB: Nový dom modlitieb

ťanov v tomto horskom údolí hlboko v karpatských lesoch však svedčí o tom, že žiadne miesto na zemi nemá Pán Boh za chrbtom. Aj tento nádherný a divý kút sveta leží na Jeho dlani a kvitne v ňom život viery o akom sa nám na dostupných miestach zeme možno ani nesníva.

Po zvítaní s oným Sergejom z „benzínky", ktorý nám skôr pripomínal karpatského pašeráka ako pastora, nás po stavbe povodil Peter Prištiak. Sergej nemal čas. Bol ako vietor, hovoril s nami, ale už bol v myšlienkach kdesi, kde dačo chýbalo, bolo treba dačo napraviť, poradiť alebo doviezť. A rovnako rýchlo ako jeho myšlienky bol v okamihu preč. A zase pri nás. Keď sa mu Peter pokúsil povedať, že sa s ním chceme porozprávať, povedal, aby sme zašli do neďalekého domu za jeho ženou Máriou. Na rozprávanie je vraj ona. On je na robotu. Napokon sa dal prehovoriť (ale len na chvíľu, lebo kdesi ho čosi čaká) a sadli sme si do izby v dome, kde sa všetko začalo.

Sergej Drančák je tunajší pastor Cirkvi evanjelických kresťanov Päťdesiatnikov. Dozvedeli sme sa, že tunajší zbor existuje od roku 1949, no niekoľko veriacich tu bolo už pred vojnou, keď sem brat Francuch zo Slovenska priniesol Biblie. Vtedy sa vraj zhromaždenie a krsty v rieke konali pod dozorom vojska, lebo pravoslávni by to nedovolili.

Sergej mal pravdu. Keď Mária spustila, bola to pre ňu práca a robila ju poriadne. Hodnú chvíľu sa k slovu sa nedostal nikto. Sergej, s ktorým sme sa chceli porozprávať, len pokyvoval hlavou a k slovu sa dostal až po hodnej chvíli ...

M. Drančaková: So Sergejom sme uverili a obrátili sa k Bohu

Peťo M.: 21 r., Michalovce, VŠ (ekonómia):
Chcel som byť aj 6-krát účastný skvelej práce na tejto misii. Veľmi ma oslovuje tento zbor, ako žijú, sú aktívni kresťania v svedčení.

Keď vidím, ako žijú, dáva mi to povzbudenie do ďalšieho kresťanského života. Núti ma to zamyslieť sa, či naozaj chcem ísť za Pánom Ježišom, či naozaj chcem tak naplno žiť (nielen o tom rozprávať).

Nie každému je to umožnené, aby išiel na misiu, ale každému kresťanovi je dovolené, aby bol súčasťou misie. Či už finančne, modlitbami, alebo inými praktickými skutkami.

Eliška B.: 22 r., Stará Turá, VŠ (farmácia):
Rada som sa sem vrátila. Tešila som sa na deti, na ľudí, ktorých som minulý rok spoznala. Mohla som vidieť, že aj keď sú tu ľudia materiálne chudobnejší, duchovne sú bohatší ako na Slovensku. Je to na jednej strane povzbudzujúce, ale na druhej aj zahanbujúce. Veľmi túžim po tom, aby aj na Slovensku boli ľudia takí zapálení, ako som to mohla vidieť v zbore v Svaljave. Máme sa od nich veľa čo učiť. Ale predsa vidím, že aj my im môžme niečo dať. Najradšej tu mám prácu s deťmi. Vidím, že to má zmysel, lebo počúvajú, vnímajú. Sú vďačné, že sa im venujeme, stačí im málo (farbičky, hry). Majú pekné súrodenecké vzťahy. Mohli sme im priniesť evanjelium a teraz je našou úlohou modliť sa, aby im Duch Svätý otváral srdiečka a dal tomuto semiačku vyrasť.

Danka J.: 23 r., Čierna n. Topľou, VŠ (teológia):
Moje srdce je pri misii, chcem byť všade tam, kde sa robí misia. Môj dedko pašoval biblie na Ukrajinu. Asi aj preto cítim povolanie slúžiť na Ukrajine. Ľudia sú tu súdržnejší, pohostinní a majú veľkú úctu k autoritám.

Myslím si, že zbory na Slovensku by mali robiť misiu v zahraničí. Je to poslúchnutie príkazu, aby sme išli do celého sveta a tiež to buduje zbor, posúva ho to ďalej.

Ľubo K.: 23 r., Porúbka (okr. Bardejov):
Vrátil som sa 3-krát, lebo som ešte chcel vidieť svojich starých priateľov, načerpať a inšpirovať sa vierou ľudí zo zboru.Veľmi ma povzbudili svedectvá ľudí, ktorí sa dali pokrstiť. Je vidieť, že zbor je aktívny vo svedectve svojmu okoliu.

Peťo K.: 26 r., Smižany, obchodný referent:
Rozmýšľal som o tomto pobyte už aj po minulé roky, lenže ťažko som sa vzdával myšlienky privyrobiť si v zahraničí. Pre mňa bol čas strávený v Svaljave jednoducho úžasný, predovšetkým po duchovnej stránke. Veľmi ma oslovovali svedectvá ľudí v tíme. Uvedomoval som si, akí sme rôzni a predsa spojení v jednote, ktorú môže dať jedine Pán Ježiš. V rodine, v ktorej som býval, som sa cítil ako doma.

Marek F.: 31 r., Michalovce, pracujúci:
Prvýkrát som videl krst v rieke a bol to pre mňa silný zážitok. ■

SB: V plnom nasadení

SB: Od miešačky k deťom

až v roku 1995. Mám však pocit, že už dávno predtým, ako sme sa obrátili, mal Boh s nami svoje plány a dal nás so Sergejom dohromady, aby sme naplnili jeho želanie - postaviť mu chrám. Ale nie taký, ako chceli tunajší - honosný a duchovne prázdny, ale dom modlitieb. Mali sme len vieru a túžbu, lebo sme vedeli, že ak chceme ako cirkev fungovať, treba nám modlitebňu. Stretávanie sa po rodinách nás udržiavalo pri živote, ale nebolo to riešenie, lebo cudzí ľudia tam ani nemohli chodiť. Serioža nebol nikto. Obyčajný neznaboh. Moja mama už bola veriaca a raz cez Vianoce sa tu, v tejto miestnosti zišli veriaci a modlili sa. Zrazu prišla jedna sestra a spýtala sa, či sa môže u nás pomodliť. My sme sedeli tam pri stole, ona sa pomodlila a vtedy sa Boh zjavil Sergejovi. Dodnes nechápem, ako sa Boh môže zjaviť bezbožníkovi.

Sergej videl náš dom v bielom opare a nad strechou dva biele holuby. To bolo jeho prvé videnie a jeho obrátenie. Tak Boh pozval Sergeja do služby.

S. Drančak: Potom sa mi v noci prisnil sen: Ocitol som sa v tme v akomsi labyrinte. Ľudia tam bezradne chodili hore-dolu a nevedeli kam ísť. Idem okolo nich pýtam sa: Kde je východ? Ako sa ide z labyrintu? A oni hovoria: Tu východu niet. Musíme ustavične chodiť, bez oddychu a cieľa, chodiť, chodiť a chodiť.... Ale raz príde čas, otvorí sa brána a budeme môcť z labyrintu vyjsť. A vtedy som si pomyslel, že ja tú bránu nájdem hneď. A tak som chodil, chodil, hľadal a hľadal a zrazu sa brána otvorila... veľká, strašná, temná, kovaná zo železa... a ľudia sa do nej začali hrnúť a padali do priepasti. Cúvol som. Ohó, tam ja nejdem... Chcel som nazad, no nedalo sa... a ľudia padali... a zrazu som uvidel iné miesto - slnko nad poľanou, ľudia v bielom oblečení. Pokoj a mier. Tam chcem byť a tam budem..., povedal som si v tom sne. Ráno som vstal a zamieril som rovno do zhromaždenia veriacich. Ešte skôr som prišiel do zhromaždenia Mária). Sadol som si dozadu a počúval som.

A už som medzi nich neprestal chodiť. Po čase som si pomysel, že to takto nemôže byť, stretávať sa po domoch. Veď si tu niet ani kde sadnúť. Nemožno Bohu slúžiť

ĽB: Spoločný obed

takto. Boh musí mať chrám, kde sa budú ľudia stretávať a modliť. Stále som to nosil v hlave. A znovu sa mi zjavil Boh. Uvidel som Ho neďaleko na stráni. Veľkého človeka oblečeného v bielom. Tak sa zobrazuje Ježiš Kristus. Uvedomil som si, že je to Hospodin. Stál tam, ruky rozprestreté a išlo k nemu mnoho ľudí. A ja som si povedal, že Pán mi ukazuje, kde treba postaviť modlitebný dom. Bolo to miesto, kde stál ešte nedávno kolchoz (poľnohospodárske družstvo za socializmu). No kolchoz už neexistoval. Bola len zem a tú nám dali. A tak sme začali stavať. Lenže ľudia mi neverili. Nechceli stavať...

M. Drančaková: Stavať sme začali sami dvaja. Bolo to na jeseň, spravili sme základy a časť múrov. Prišiel sneh, všetko zasypal. Nekvalitný cement nevydržal tuhé mrazy a na jar sa celá stavba rozpadla. Múry a základy sa mrvili ako chlieb. To bolo strašné. A tunajší sa z toho tešili, hovorili, že vidno, že to nie je Božie dielo a Boh sám ho zničil. No my sme vedeli, že to bola len skúška, ktorú na nás zoslal Boh. Odradila aj mnohých našich spoluveriacich. Jednoducho ušli zo stavby, lebo sa hanbili. No nám dvom dal Boh silu, aby sme pokračovali. A tak sme sami dvaja pokazenú stavbu rozbúrali, a začali stavať odznova. Bola to hrozná skúška. Nikto neveril, nikto nepomáhal... všetci hovorili: Boh toto nepožehnáva... Za jedno leto bola hrubá stavba hotová. Sergej sám navozil 66 nákladných áut tehál, sám vymuroval múry. Po čase znovu zasiahol Duch Boží... a podarilo sa zorganizovať brigádu... no tento raz nie zo spoluveriacich, ale z neveriacich. Keď boli múry pod strechou, boli sme takí unavení, už sme nevládali pokračovať. A Hospodin sa znovu ozval. My sme sa zastavili, ale On chcel, aby sme pokračovali. Keď sme nevládali a vzdávali sme sa, Boh našiel pomoc u vás, na Slovensku. Zrazu tu boli vaše deti, vaša mládež. Tí mladí ľudia zo Slovenska v mon-

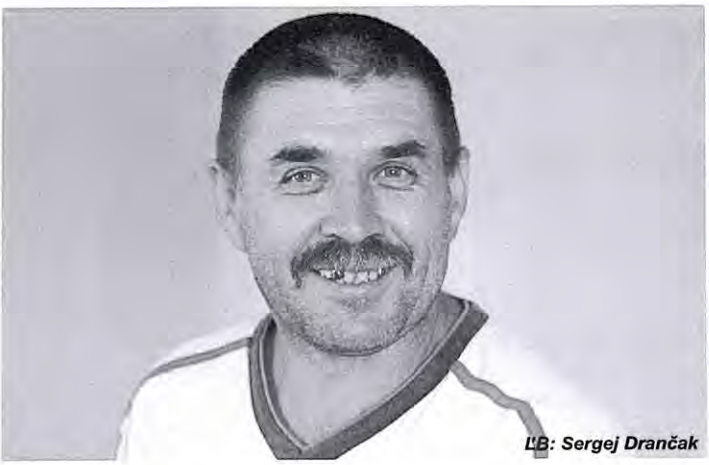
ĽB: Sergej Drančak

ĽB: V tejto izbe mal Sergej prvé videnie

térkach, s lopatami v rukách pri miešačkách... to bol najväčší Boží zázrak v tejto dedine. V našom zbore niet veľa mladých a zrazu toľká mládež. A všetci robia. A nielen, že robia, ale prinášajú aj peniaze, robia doma zbierky, aby nám pomohli. To je jedinečné svedectvo o tom, že keď ľudia už nevládzu, už sa uspokoja a nepracujú, ale Boh sa rozhodne, že robotu treba dokončiť, tak spôsob nájde. A privádza k nám ľudí, ktorí nás zodvihnú z beznádeje, posilnia aby sme vstali a robili ďalej. Lebo dielo treba dokončiť. Už po štvrtý raz nám vaša krajina dáva mladých staviteľov. To musí byť Božie dielo. To predtým, keď sa stavba zrútila, keď sme boli sami dvaja, to bola len skúška. Ale tu prehovoril Boh. A dobre, že ste prišli aj vy (teda my z Dialógu), lebo toto svedectvo musíte doniesť do vašej krajiny, že Boh tu cez vaše deti prehovoril.

Nech mi Mária odpustí, že neuverejním celý jej monológ, ale len niekoľko úryvkov:

M. Drančaková: Vaše deti sú pre tunajších ľudí zázračným svedectvom o tom, že veriaci nechodia len vo sviatočných čiernych šatách, aby hlásali slovo Božie. Tak to bolo v predstavách našich ľudí.

A zrazu prišli v šortkách, texaskách...priniesli úplne inú podobu kresťana, ako sme poznali. Vaše deti priniesli iný obraz Boha – Boha, ktorý pracuje s lopatou, ktorý betónuje, po robote sa hrá s deťmi, učí sa s nimi... vaše deti prišli ako obyčajní ľudia, v ktorých je Boh.

-

Dnes sú na stavbe ľudia, ktorí sedávajú na zhromaždeniach vzadu, ktorí neverili, že sa modlitebňa postaví. Riaditeľka našej školy je na stavbe kuchárkou... Je tu brat, ktorý Seriožu od stavby odhováral a tvrdil, že sa to nikdy nedokončí... dnes je tam, medzi vašimi deťmi.

-

Zo Slovenska k nám prišli deti Božie. Neviem, kam ich cesty života povedú, kam ich Hospodin povedie, no viem, že priniesli sem živého Boha a viem, že ho ponesú so sebou po celý život.

Tieto slová nepotrebovali ďalšie. Pozrel som sa na Ľuba a Petra.

ĽB: Mária s riaditeľkou školy – kuchárkou

Mlčali sme a Mária si utierala slzy. Myslím, že sme k nim nemali ďaleko ani my.

Rozlúčili sme sa spoločnou modlitbou. A Sergeja už nebolo. Pridlho sa zdržal. A už len akoby z diaľky mi znejú slová Majky z Hermanoviec a jej prosba, aby sme odkázali mladým v ostatných zboroch, že roboty je dosť a oni už po šiestich rokoch brigád na Ukrajine začínajú mať iné povinnosti doma, mnohí zakladajú rodiny, už nebudú môcť chodiť. Je načase ich nahradiť.

Odchádzame z Ljuty. Mlčíme tuším až po hranice.

OPÄŤ CEZ ŽELEZNÚ OPONU

Náš druhý prechod cez železnú oponu by tiež stál za vyrozprávanie, ale na to už nemáme miesto. Tak len poznámka: Myslím si, že colníci, tak ukrajinskí ako naši, si doteraz lámu hlavy nad bláznami, ktorí boli na dvojdňovej návšteve na Ukrajine a neviezli domov ani fľašku alkoholu, ani kartón cigariet. A možno doteraz ich zviera červík pochybností, či nám predsa len nemali dať rozobrať auto, lebo sa už nikdy nedozvedia, či sme tovar nepreviezli v nejakej skrýši, ktoré sa skrývajú v autách a o ktorej vedia len oni a pašeráci.

Keby vedeli, že nesieme plné auto Máriiných, Sergejových, Ivanových a Timotejových svedectiev o každodennej Božej veľkosti, aj tak by nám neuverili. Alebo by si mysleli, že si z nich strieľame a zavreli by nás do basy rovno na hranici, ako sa mi vyhrážal jeden z colníkov, keď nič v aute nenašiel. Vďaka Bohu za to, že to, čo sme niesli, možno dnes bez obáv preniesť aj cez železnú oponu, lebo Božie milosrdenstvo nepozná hranice. Ak mám toto rozprávanie stručne ukončiť, tak vari jedine vetou, ktorú som už napísal: Niet miesta na zemi, ktoré by bolo Pánu Bohu za chrbtom. ■

KRISTÍNA ROYOVÁ

18. 8. 1860–27. 12. 1936

Pripravil: JOZEF UHLÍK

Použité zdroje:
J. POTÚČEK: Z minulosti Modrého kríža na Slovensku
J. POTÚČEK: Bibliografia literárnej tvorby Kristíny Royovej
K. ROYOVÁ: Za svetlom a so svetlom

18. augusta 2010 sme si pripomenuli 150. výročie narodenia najprekladanejšej slovenskej spisovateľky, sociálnej pracovníčky, misionárky Kristíny Royovej. Narodila sa v roku 1860 v Starej Turej ako druhé z piatich detí tamojšieho evanjelického farára Augusta Roya (1822–1884) a jeho manželky Františky, rod. Holuby (1833–1916). Podjavorinský región zohral významnú úlohu počas revolučných bojov v rokoch 1848–1849, ktoré ešte viac prehĺbili národnú i konfesionálnu hrdosť tunajších obyvateľov. Prostredie, v ktorom vyrastala, bolo silne národne uvedomelé. Otec bol osobným priateľom Jozefa M. Hurbana a podieľal sa na organizovaní povstania v roku 1848. Matkinho brata Karola Holubyho za účasť v tomto povstaní popravili. Z otcovej strany bol jej strýkom Pavel Roy, evanjelický farár v Kochanovciach, otec slovenského básnika Vladimíra Roya.

Božie povolanie

V roku 1874 nastúpil k farárovi Royovi ako kaplán Michal Roháček, ktorý sa už počas štúdií v Nemecku stretol s prebudeneckým hnutím v evanjelickej cirkvi a o svojich skúsenostiach s Bohom sa zdieľal aj s Kristínou a Máriou Royovými. Napriek jeho predčasnej smrti dostali sestry Royové od neho prvé svetlo k novému duchovnému životu. Niektorí historici poznamenávajú, že Kristína k nemu prežila hlboký citový vzťah. V roku 1883 sa u svojho strýka Pavla Roya sestry zoznámili s kresťanským časopisom *Betanie*, ktorý vydával Josef Kostomlatský, kazateľ Slobodnej reformovanej cirkvi v Čechách. Nadviazali s ním písomný kontakt. Čítanie časopisu, ktorý si neskôr predplatili, v nich prehĺbil záujem o duchovné hodnoty. V roku 1888 navštívili kazateľa Kostomlatského v Písku, kde prežili duchovné obrátenie. Pobyt v Písku bol zakončením ich putovania za svetlom. Pri tejto návšteve sa ešte v Prahe 23. 9. 1888 stretli so známym sibírskym misionárom dr. Baedekerom, ktorý ich pri rozlúčke požehnal slovami verša z biblickej knihy Jozua 1, 3: *Tak teraz choďte v pokoji a nezabudnite, že každá stupaj, kam vkročíte, je vaša.* Toto biblické posolstvo bolo pre sestry Royové duchovným zmocnením. Rozhodli sa, že svoje životy odovzdajú Bohu v službe evanjelia.

Skromné začiatky

Po návrate z Prahy začali sestry konať misijnú prácu v rodnej obci. Požiadali cirkevného učiteľa, aby im dovolil v škole učiť deti spievať. K spevu pripojili aj zvestovanie evanjelia. Písali a zhudobňovali vlastné slovenské texty a prekladali aj z anglických a nemeckých spevníkov. Neskôr začali v kostole spievať s deťmi pri slávení Večere Pánovej. V prenajatej miestnosti založili prvú nedeľnú školu na Slovensku, ktorú navštevovalo až osemdesiat detí. Začali prichádzať aj dospelí, ktorí chceli pri práci s deťmi pomáhať a mali záujem spoločne sa modliť a čítať si Božie slovo. Do duchovnej práce sa zapojil aj mladý učiteľ Ján Chorvát, ktorý uveril v Pána Ježiša a v roku 1890 odišiel študovať do misijného ústavu v Chrischone. Nasledujúce roky 1890 až 1894 boli pre rozbehnutú duchovnú prácu obdobím ťažkých skúšok. Po smrti Augusta Roya sa staroturanským farárom stal Ľudovít Čulík, ktorý na poli národnom vykonal síce kus užitočnej práce, ale duchovným snaženiam sestier vôbec nerozumel. Ich práca ho vyrušovala natoľko, že ich neváhal ako bludárky vyhnať z chrámu, a to aj napriek tomu, že sa medzičasom stal ich švagrom. Do sŕdc ľudí zasial semeno neporozumenia, ba až nenávisti voči nim a práci, ktorú konali. Tak museli sestry Royové opustiť zbor a cirkev, ktorú milovali a vlastne až do ich smrti sa tento stav nezmenil.

Keďže mali túžbu a potrebu stretávať sa k Slovu Božiemu a modlitbám s inými bratmi a sestrami, začali sa zhromaždenia konať v ich byte. Malé spoločenstvo napriek prekážkam rástlo a neprajníci ich ohovárali, hanili ich česť a fyzicky ich napadali. Neskôr si prenajali starý dom, ktorý navštevovali celé rodiny evanjelikov z priľahlých kopaníc. Zvesť evanjelia zasahovalo mnohých poslucháčov a dielo Božie rástlo. Na týchto stretnutiach začala Kristína čítavať svoje spisovateľské prvotiny. Tak vznikla v roku 1893 jej prvá novela pod názvom *Bez Boha na svete*. Novela preslávila autorku po celom svete. Bola preložená do viacerých jazykov. Väčšinou so zmeneným názvom *Martinko* podľa jej hlavného hrdinu. Sklony k literárnej tvorbe mala už od malička. Jej citový a myšlienkový život výrazne ovplyvnil doznievajúci romantizmus, najmä

nemecká spisovateľka E. Marlitová. Tým, že sa jej knihy čítavali na zhromaždeniach a tlačou dostávali do vedomia národa, získavala K. Royová nasledovníkov, ale aj odporcov. Hnutie sa rozrastalo a bolo ho treba inštitucionalizovať aj v očiach maďarských úradov, ktoré sa s neľúbosťou pozerali najmä na jeho národnostný podtext. Na založenie slobodnej cirkvi vtedy ešte nedozrel čas.

Augustín Július Roy s manželkou, zľava dcéry Mária a Kristína (1865)

Modrý kríž

Aby sa šíriace hnutie pred úradmi legalizovalo, založili v roku 1897 v Starej Turej spolok Modrý kríž, hnutie, ktoré založil Louis-Lucien Rochat vo Švajčiarsku. Jeho pôvodným cieľom bolo náboženskými spôsobmi bojovať proti alkoholizmu. Že to bol aj na Starej Turej problém, o tom svedčia aj spomienky M. Roháčka o cirkevníkoch, ktorí cestou do kostola najprv navštívili krčmu a potom príduc na služby Božie už podnapití, celé ich prespali. Cestou domov aj svoje kancionály postrácali. Prvým predsedom staroturanskej odbočky sa stal obchodník Michal Krúpa. Zakladatelia spolku mali jasnú predstavu, že zdržanlivosť chcú dosiahnuť duchovnými prostriedkami, a preto prijali päť zásad, ktoré boli záväzné pre každého člena:

1. *denne čítať Slovo Božie*
2. *žiť podľa neho*
3. *privádzať hynúce duše ku Kristovi*
4. *byť pripravený znášať pohanu pre Neho*
5. *zriecť sa pitia opojných nápojov*

Práve Modrý kríž sa stal hmatateľným prejavom slovenského obrodeneckého hnutia, ktoré sa rozvinulo na základe evanjelizačnej práce jeho hlavnej predstaviteľky. Vďaka nej a jej spolupracovníkom - misionárom, kolportérom a ďalším - k ústrediu v Starej Turej postupne pribúdali odbočky po celom Uhorsku. Celé rodiny prežili nový osobný vzťah k Bohu a Pánovi Ježišovi, v domoch veriacich sa okrem domácich pobožností konali spoločné zhromaždenia, ktoré sa neskôr presunuli do humien, stodôl, či nových spolkových budov a modlitební (v Starej Turej bol roku 1907 vybudovaný spolkový dom približne pre 300 návštevníkov). Hnutie nemalo formulované teologické dôrazy. Pokúsilo sa o to až pri rokovaniach s evanjelickou cirkvou krátko pred jeho zrušením komunistickou mocou.

Dom bielych hláv

Sociálna práca

Najväčším spoločenským problémom Starej Turej a jej okolia bolo v tom čase okrem alkoholizmu „hauzírerstvo". Málo výnosné poľnohospodárstvo nedokázalo uživiť vzrastajúcu populáciu a tak otcovia aj matky odchádzali predávať drevený riad, hračky, košíky, metly z domáckej výroby po celej monarchii. Pretože išlo o podomový obchod, nazývali ich hauzírermi. Deti nechávali na starosť starým rodičom a často samé na seba. Kristína Royová spolu so setrou Máriou sa už v roku 1885 začali o tieto deti starať. Pre ne, ale aj pre siroty a deti alkoholikov zriadili v roku 1901 tzv. ***Útulňu*** a neskôr v roku 1926 ***Chalúpku.*** V roku 1912 postavili v Starej Turej ambulantnú nemocnicu. Rozrastajúca sa sociálna práca si vyžiadala prípravu pracovníčok a založenie diakonie. Pri jej zrode stála nemecká šľachtičná Eva von Tiele Winckler, ktorá na vlastných majetkoch v Sliezsku založila a viedla rozsiahlu duchovno-sociálnu prácu. Na Slovensko priviedla sestru Alwine Hese, ktorá sa stala vedúcou postavou staroturanskej diakonie. Na Starej Turej ▶

Diakonky

1.rad,sedia/zľava/: Alvina Hese, Kristina Royová, Mária Royová, Júlia Stanková
2.rad,stoja/zľava/: Zuzanka Labáthová, Mariška Volárová, Eva Šimková, Anna Švejdová, Mária Kyšková, Margita Pálová, Jozefína Matonohová, Marta Mačinová
Celkom vpravo, bez čepca Sinčka Erka Čiefová

Pamätná tabuľa sestier Royových v Starej Turej

Tolerančný kostol v Starej Turej

sa naučila po slovensky, vychovala prvé slovenské diakonisy a pomohla mnohým ľuďom. Diakonisy pracovali bezplatne a aj pacienti boli liečení bezplatne. V roku 1930 diakonia prijala spolkovú formu s názvom ***Vieroslava***. Jej predsedníčkou sa stala Kristína Royová. V roku 1933 otvorili útulok pre starých ľudí nazvaný ***Domov bielych hláv***, postavený výhradne z milodarov veriacich. Budovu zdobil verš z Božieho slova: *„Ak budeš veriť, uvidíš slávu Božiu"*. Počas komunizmu ho zatreli, ale text bol napriek tomu po celý čas dobre čitateľný.

Publicistika

Kristína Royová založila, vydávala a redigovala časopis *Večernica*. *Večernica* vychádzala ako mesačník od roku 1925 do roku 1949. Časopis prinášal biblické úvahy, prednášky, správy o evanjelizačnej a charitatívnej práci, informoval o konferenciách a tiež podával správy o misijnej práci vo svete. Kristína Royová však prispievala aj do rôznych iných periodík ako *Korouhev na Sionu*, *Betanie*, *Svetlo* (periodikum Modrého kríža, ktoré vydával Ján Chorvát) a *Klasy*, časopis na šírenie a pestovanie kresťanského života.

Literárna činnosť

V roku 1893 vydal senický tlačiar Ján Bežo prvotinu Kristíny Royovej *Bez Boha na svete*. Na Slovensku dielko nevyvolalo mimoriadnu ozvenu. V roku 1897 vyšlo v českom preklade a neskôr v ďalších 28 jazykoch, medziiným aj v čínštine ako prvý preklad slovenského literárneho diela do čínštiny vôbec. Aj jej ďalšie novely *Sluha*, *V slnečnej krajine*, *Traja kamaráti* boli preložené do mnohých jazykov. Zvláštne miesto patrí prekladom do jazykov moslimských národov, pre ktoré to znamenalo prvý dotyk so západnou kultúrou. Je to jazyk adygejský, kabardinský, kazašský, kirgizský a osetský. Kristína Royová je autorkou aj rozsiahlych románov ako *Moc svetla*, *Za presvedčenie*, či *Za vysokú cenu*. V jej dielach išlo o celkové pozdvihnutie národa, kultiváciu ľudskej duše, o zdôraznenie významu domova a rodiny, medziľudských vzťahov, o dobrý vzťah k prírode. Používa pri tom metódu dobrého príkladu. Ústrednou myšlienkou jej diel je návrat človeka domov, k Bohu cez Pána Ježiša Krista. Celkom napísala a vydala 81 literárnych diel, ktoré vyšli v 31 jazykoch. Je to dodnes najprekladanejšia slovenská spisovateľka.

Piesňová tvorba

Kristína Royová bola spolu so svojou staršou sestrou Máriou spoluautorkou spevníka duchovných piesní známych pod menom *Piesne Sionské*. Do tohto spevníka prispela Kristína 98 originálnymi textami piesní a 52 prekladmi ako aj 58 nápevmi. Svoj postoj k spevu a piesňam vyjadrila Kristína v časopise *Svetlo*, keď najmä sestrám odporúčala: Ak chceš viesť svoje deti ku Kristu, tak im spievaj, keď sa učia hovoriť. Ak chcete obmäkčiť srdia ľudí, spievajte! Ak sa chcete potešiť a posilniť, zase spievajte! Ak chcete diabla zahnať od vašich príbytkov, spievajte!

Piesne Sionské sa zrodili v rokoch 1897 až 1928. Prvýkrát vyšli v roku 1906 a potom do roku 1951 ešte sedemkrát.

V *Domove bielych hláv* strávila aj Kristína Royová posledné tri roky života. Tam 27. decembra 1936 zomrela a pochovaná je v spoločnom hrobe so svojou sestrou Máriou na evanjelickom cintoríne pod tzv. husitskou vežou. ■

Otvorený list bratom v Modrom kríži v Starej Turej

napísaný v januári 1922

Drahí bratia v Pánu Ježišovi!

Poneváč nikdy nemáte toľko času, aby ste sa spoločne zišli a o práci v našom zhromaždení poradili a prípadne si ju medzi seba podelili, tak vám píšem tento list a prosím, aby ste si ten čas vzali a určite sa zišli a mne potom láskavo výsledok vašej porady zdelili.

Vy ste všetko mužovia telesne i duchovne dospelí, ktorí už roky s Pánom chodíte a slovo kresťanská zodpovednosť poznáte. Vy znáte, že náš Kráľ Ježiš Kristus bude raz odo mňa a aj od vás pýtať počet za našu prácu, za naše zhromaždenie, pretože my sme zodpovední. Leží pred nami nový rok. Všade inde, kde sú zhromaždenia, zídu sa starší zboru, aby sa spoločne poradili a prácu si podelili. Vy znáte, že pre chorobu som nemohla dokončiť roráty. Znali ste všetci, že bratia Činčurák a Roháček za svojou povinnosťou odišli. Znali ste, že máme opovedaných hosťov zvonku. Čakala som, že sa prídete opýtať, kde a čím ich duchovne nasýtime. Máte rodiny veľké, je pravda, máte prácu, ale tak veľkú rodinu ako ja nemá z vás žiadon. Bolo mi velice ľúto, že ste mňa nemocnú všetci opustili. Krome brata Šuláka skoro všetci, ktorých som prosila, aby ste niektorú hodinu vzali, ste sa vymlúvali a nechali ste sa premlúvať, než ktorý niečo prijal. Žiadon sa nepýtal „keď ja to nevezmem, kto tú hodinu vezme?". Zrovna tak to bolo na Nový rok. Nikdy, odkedy Modrý kríž stojí, som ja valné zhromaždenie neriadila. Vždy som si ponechávala len Silvester a tak bolo aj tohto roku. Predseda aj podpredseda sa vymlúvali, brata Chorváta som uprosila, keď sa nikto o to nestaral. Nuž bola som spokojná. Zbor mal dve piesne spievať a bolo mi zdelené, že bratia Michal Roháček, Jozef Roháček a Ján Chorvát budú držať prednášky. Rozumie sa, že mal byť ako po iné roky spravený program, ktorý si mali spolu riadiť tí, ktorí večer slúžili.

Keď som pre slabosť telesnú trochu pozdejšie prišla, hneď som zbadala, že programu nenie, ale zbadala som dač základnejšie. Bolo to po 25 rokoch prvé zhromaždenie, kde sa na začiatok alebo v prostriedku nečítala zápisnica. Teda valné zhromaždenie bez zápisnice. Naša zápisníčka čakala márne, aby bola vyvolaná. Vlani, keď bola zápisnica čítaná a po nej vyzvané, kto by sa chcel za prívrženca MK prihlásiť, učinilo tak 15 ľudí. Tohto roku to jednoducho vyvstalo. Žiaden z vás, milí bratia, si toho nevšimol, lebo by to už bol spomenul, čo sa stalo.

Toto všetko je výsledok toho, že ste sa buďto medzi sebou nezišli a neporadili, alebo neprišli za mnou, aby ste sa predo mnou poradili. Čo budeme ďalej robiť, milí bratia?

Jedno je isté a vy všetci ako rozumní mužovia to znáte, že takto to ďalej ísť nemôže. Že musí byť určitý stály poriadok zavedený, aby každý z vás mal čas dobre sa i na kolenách i zo Slova Božieho pripraviť, takže by nekázal to, čo ho samého neuspokojí. Lebo keď ja nič z prednášky nemám, ktorá hovorím, istotne to nemá žiadon, kto počúva. Každý z nás by mal mať prácu, ktorá by ho zohriala v tejto mŕtvote, aká nás zviera. Alebo úprimne jednomyseľne zastavme všetky zhromaždenia, rozpustime spolok, ktorý i tak stanov nemá a žime každý pre seba. Bol by ešte tretí východ povolať si nejakého kazateľa, ale nieto prostriedkov ho vydržovať. Je nás len 5, čo dávame desiatok, keby dával každý, bolo by to možné, no to je u nás vytvorené. Tak vás prosím, porozprávajte sa o týchto veciach. Čo sa mňa týče, hotová som do poslednej chvíle slúžiť môjmu Pánovi i vám, ale moje sily sú vyčerpané.

Aby ste si trochu mohli predstaviť, čo všetko na mne leží, tak vám označím aspoň trochu, čo som okrem péče o náš zbor v roku 1921 činila. Držala som v ranných hodinách 25 prednášok, ku ktorým som sa musela ku každej pripraviť. Pri tom som pečovala o 4 deti a 28 ľudí. Denne vyše tridsiatim som sa musela postarať o šaty a obuv. Prevzala som starosť o dvoch kolportérov, dopisovala som si s Amerikou i s tlačiarňami. Vydávanie kníh je veliká práca a je to pre celý slovenský národ. Musela som si dopisovať s Červeným krížom a s úradom Sociálnej pečlivosti o dieťa.

Sláva Pánu, že mi v tom všetkom pomohol a dal ľudí, ktorí mi pomohli. Teším sa, že som smela slúžiť a budem smieť na bojišti aj dokonať. Spytujem sa vás, milí bratia moji, či by nebolo správne, aby ste mi moju starosť o zhromaždenie z pliec vzali? Zvestovať Slovo Božie vám chcem, kým si to budete žiadať, ovšem len v ranných nedeľných hodinách, lebo večer už nevládzem. Len starosť a zodpovednosť mi vezmite z pliec.

O to vás prosí Vaša sestra ***Kristína Royová***

Správa z osláv 150. výročia narodenia K. Royovej v Starej Turej

Michal Slávka

V nedeľu 22. augusta 2010 zbor ev. cirkvi a. v. v Starej Turej zorganizoval spomienku na Kristínu Royovú pri príležitosti 150. výročia jej narodenia. Slávnostné služby Božie liturgovali gen. biskup Evanjelickej cirkvi a. v. v Slovenskej republike Miloš Klátik, miestny farár Radomír Vařák a staroturanský rodák farár Miroslav Hvožďara st. Po skončení služieb Božích bolo kladenie spomienkového venca na hrob sestier Royových. Krátkou spomienkou sa prihovoril jeden z posledných žijúcich svedkov práce sestier Royových 89-ročný Michal Slávka. Poobede brat Hvožďara predniesol prednášku o živote a diele Kristíny Royovej a na záver slávností občianske združenie Sluha uviedlo derniéru hry ***Oľga (V pevnej ruke)*** od Kristíny Royovej. Román zdramatizovala Elena Mária Rumánková, režírovala Jana Feríková.

VLADIMÍR BETINA

alias ENRICO BANTI

Ujo Vladko, tak sme ho my mladší volali, bol skromnej povahy a predsa mal na životy mnohých z nás veľmi významný vplyv. Vyrastali sme v období, keď samotné chodenie do zhromaždenia počúvať Božie slovo a modliť sa znamenalo, že ho vládna moc považovala za nepriateľa štátu a celej spoločnosti.

Prednášky a diskusné príspevky uja Vladka sa vždy vyznačovali ľahkosťou, s akou vedel vyjadriť svoje myšlienky. Bol majstrom slova - venoval sa tiež vlastnej poetickej tvorbe, ale aj prekladom textov kresťanských piesní z iných jazykov. Navyše, jeho prednášky a úvahy, napríklad o vzťahu viery a vedy sa vždy vyznačovali brilantnou logikou a jasnosťou argumentu.

(Dalibor Krupa: Spomienka na uja Vladka Betinu)

Pri príležitosti nedožitých 80-tych narodenín vyšla vo vydavateľstve Media Svatava zbierka úvah, ktoré autor napísal na prelome 70. a 80. rokov minulého storočia, v časoch tzv. normalizácie pod pseudonymom Dr. Enrico Banti (prvé písmeno krstného mena a priezvisko pseudonymu sú prešmyčkou vlastného priezviska).

Tieto úvahy boli postupne vytlačené v zahraničí vo forme samostatných brožúr, ktoré sa tajne dovážali do vtedajšieho Československa, kde sa šírili medzi veriacimi.

MODERNÁ VEDA A STAROKRESŤANSKÉ VYZNANIE VIERY

Pán Ježiš sa narodil celkom prirodzene,
jeho matka použila aj prichystané plienky.
Nie narodenie, ale počatie bolo nadprirodzené,
pričom bola vylúčená účasť muža - hriešneho človeka.
Iste, že aj Mária bola hriešna. Svätý Duch ju však očistil tak,
ako kňazi očisťovali nádoby pre bohoslužby.

ČO JE ŽIVOT

Darwin hovoril o vývoji života, ale nezaoberal sa otázkou jeho pôvodu.
Až niektorí biochemici nášho storočia jeho myšlienku biologického vývoja posunuli ešte viac dozadu v dejinách našej planéty.
Vypracovali viaceré predstavy, ktoré majú jedno spoločné:
Pred biologickým vývojom bol na našej planéte chemický vývoj,
ktorý trval niekoľko miliárd rokov a v jeho priebehu z jednoduchých zlúčenín (voda, amoniak, sírovodík) vznikali zložitejšie organické zlúčeniny (cukry, aminokyseliny, nukleotidy), ich ďalšími kombináciami sa tvorili zložité molekuly bielkovín, nukleových kyselín a potom nastal veľavýznamný prechod od neživého k živému - vznikli prvé živé bunky.

POZNANIE A VIERA

Kresťan v našej dobe môže byť vďačný za to,
že veda sa dostala už tak ďaleko,
že keď mu nemôže jeho osobnú vieru potvrdiť,
nemá ani nič, čím by ju podvrátila.

SVEDKOVIA KRISTOVHO ZMŔTVYCHVSTANIA

Ďakujem Bohu za Tomáša,
ktorý všetkým poctivým pochybovačom
ukazuje cestu od pochybnosti a nevery k viere.
Kto chce mať istotu ako on, môže ju dostať.
Možno tieto riadky číta tiež niekto,
Kto poctivo pochybuje a chcel by poznať pravdu.
Milý poctivý pochybovač,
prečítaj si bez predsudkov svedectvá očitých svedkov,
ktorí videli zmŕtvychvstalého Krista.
Pozri sa, ako stretnutia so živým Pánom zmenili ich životy.
Predtým utiekli v strachu z Getsemanskej záhrady.
Potom však smelo a nebojácne svedčili: Kristus vstal!

Výťažok z predaja (kniha stojí 3 eurá) bude venovaný na podporu Betánie Kalinovo n. o. - opatrovateľského a ošetrovateľského centra, ktoré sa nachádza v rodnom kraji autora.

Knihu si môžete kúpiť u zborových distribútorov alebo objednať vo vydavateľstve *Media Svatava*, (vydavateľ Dialógu), *e-mail: svatava@internet.sk*, alebo telefonicky na číslach *0903 474142, 02 20711468*.
V prípade individuálnych objednávok cena plus poštovné.

Z ROKOVANIA RADY CIRKVI BRATSKEJ

JÚL 2010

Viedla rozhovor a spoločné modlitby so správcom zboru v Banskej Bystrici Slavomírom Polohom, pracovníkom mládeže Štefanom Beňom a vedúcim misijnej stanice v Žiari nad Hronom Gabrielom Gajdošom o aktuálnych otázkach ich služby.

Rada prerokovala a rozhodla na základe spoločného návrhu Zboru CB Bratislava a doterajšej správnej rady o menovaní Správnej rady a Dozornej rady škôl Narnia a BilGym v Bratislave.

Odsúhlasila na základe požiadavky riaditeľky BilGym, Jany Kľagovej a odporúčania staršovstva zboru Bratislava, výber učiteľov pre vyučovanie Náboženstva a etiky v školskom roku 2010 / 2011.

Prerokovala a odsúhlasila žiadosť kaz. Josefa Sýkoru o študijné voľno v USA v nadväznosti na jeho dovolenku.

Rozhodla o vyslaní vikára Martina Kačura na Cornhill Training Course v Glasgowe 25. 8. 2010–30. 6. 2011.

Prerokovala proces vyhľadávania a volieb nového správcu zboru v Prešove a prijala informáciu o aktuálnom stave vyhľadávania druhého kazateľa a pracovníka pre mládež v zbore Levice.

Rozhodla, aby po definitívnom uzavretí zbierky pre postihnutých povodňami Východoslovenský seniorát rozhodol o rozdelení pre konkrétne osoby. Postihnutí nemusia byť členmi CB.

Prerokovala vizitačné správy z Vranova nad Topľou a z vizitácie v Hermanovciach.

Vzala na vedomie informáciu tajomníka o jeho stretnutí so zástupcami staršovstiev kórejských presbyteriálnych zborov.

Vzala na vedomie správu tajomníčky pre dorast a mládež, Evy Myjavcovej, o zaregistrovaní občianskeho združenia Únia detí, dorastu a mládeže na Ministerstve vnútra.

Vzala na vedomie informáciu o stave financovania za 1. polrok 2010.

Schválila dodatok k Mzdovému poriadku od 1. 5. 2010, ktorý rieši vyplácanie nemocenských dávok pre pracovníkov ústredia.

Rokovala o študijných pobytoch pracovníkov v zahraničí a za účelom prehľadu zrekonštruuje históriu týchto študijných pobytov.

Oznamuje, že má k dispozícii ešte 22 kompletných interaktívnych kurzov Davida Jackmana ZVESTUJEME (so slovenskými titulkami). Jeden komplet obsahuje sedem DVD v celkovej cene 19 €.

Zapísal: Ján Henžel

S. PIATKOVÁ: Pravoslávne chrámy v Mukačeve a stará modlitebňa vo Svaljave.

VODA ZÁZRAČNÁ AJ HROZIACA

ŠTEFAN MARKUŠ

Tohto leta výdatne pršalo a potoky sa menili na riavy. Vzduté vody vytápali osady, ničili úrodu, búrali cesty, rúcali mosty. Aj zabíjali – nielen zvieratá. Povodne pripomínali realitu apokalypsy biblickej potopy sveta v hmatateľnej podobe. Po štyridsaťdňovom dažďovom prívale sa povrch sveta musel v dobe Noacha zmeniť vskutku na nepoznanie. My sme poznali silu nespútanej vody už aj po polhodinovej búrke.

Stredoškolský profesor v časoch ateistickej výchovy nám tvrdil, že voda je zázrakom prírody. Neskôr som jeho odvážnu výpoveď spresnil dodatkom, že „je zázrakom stvorenej prírody". Mudrc z krajiny nedostatku vody zase poučuje, že „v kvapke vody môžeš poznať celý svet". Aj jeho chcem opraviť. V jednej kvapke poznáš zázrak sveta, v množstve kvapiek sú však skryté aj jeho nebezpečenstvá. Prečo je zázrak stvorenia aj hrozbou? Čierne mraky počas letných mesiacov sme vnímali rozpačito. Potvrdzovali, že kryštálovo čistá voda je zázrakom, ale jej prívaly aj nepredvídateľnou hrozbou.

Prečo je voda zázrakom?
Lebo umožňuje život na zemi.

Molekula vody (H_2O) je veľmi malou molekulou. Na hodinách chémie nás učili, že také molekuly pravidelne tvoria plyny. Voda je však prekvapujúco kvapalinou. To preto, lebo jej molekuly sa zlučujú do malých zoskupení. Keby to tak nebolo, potom by voda bola kvapalinou len pri mínusových teplotách a život v akejkoľvek forme by bol nemožný.

Voda sa pri vyparovaní mení opäť na ľahkú molekulu H_2O, ktorá nezostáva ako hustá hmla nad vodami riek, jazier a oceánov. Stúpa vo forme vodnej pary do výšin. Tvoria sa dažďové oblaky, vďaka ktorým sa oživuje vegetácia na zemi.

Voda je schopná rozpúšťať množstvo chemických prvkov. Vlastnosti vodných roztokov sú mimoriadne dôležité pre vývoj a udržovanie života.

Vysoká hodnota špecifickej tepelnej kapacity vody zase zaručuje, že klíma našej zeme sa v zime nemení na arktickú. Voda je schopná udržovať konštantnú teplotu živých organizmov pri zvýšenej teplote (cez deň), ako aj pri zníženej (v noci).

Objem vody sa pri nízkych teplotách zväčšuje. Iné materiály sa zmršťujú. Ľad pláva vo vode. Nezdá sa nám to zvláštne? Expanzia vody, pri klesajúcej teplote znižuje jej špecifickú hmotnosť a napomáha lámať tuhé materiály, vďaka čomu máme úrodnú pôdu.

Prečo je voda hrozbou?
Lebo náhle výkyvy počasia prinášajú povodne, zosuvy pôdy a devastáciu prírody.

„Extrémne prejavy počasia sú syndrómom krajiny, využívanej a obývanej človekom pri jeho terajšom prístupe k povrchovej a dažďovej vode. Horúčavy a povodne sú preto, lebo dažďovú vodu posielame do mora" – hovorí vodohospodár Michal Kravčík. „Kvapka vody z oblakov má zostať tam, kde spadla" – tvrdí. Problémom je ako nápad odborníka uskutočniť, keď potrebujeme diaľnice a ďalšie betónové stavby. Žeby zničené lesy a zastavané plochy boli príčinou prívalových dažďov a veterných smrští?

Navyše, opakované prívaly vody znižujú kvalitu krajiny, čo prakticky znamená, že poisťovne odmietajú poisťovať majetok v ohrozených lokalitách.

Biblia nás už na prvej strane uisťuje, že „všetko, čo Boh utvoril, bolo veľmi dobré" (Gn 1, 31). Teda aj dažde, potoky, veľtoky, moria, vetry aj vegetácia – sú pre dobro človeka. Čo sa so zázračnými kvapkami vody, z prietrží mračien, tohto leta stalo? Vymkli sa vari spod kontroly? Komplikované otázky. Nazdávam sa, že sme nezvládli „podmaňovanie vlastnosti zázračnej vody" podľa Božích predstáv. Namiesto zveľaďovania darov prírody ich devastujeme. S darom vody niečo určite nie je v poriadku, ak je zrazu proti nám. Pre ľudskú chamtivosť a nenásytnosť trpí stvorenstvo. Ono sa zneužívaniu bráni a my na jeho obranné reflexy nereagujeme. Čím zraňujeme zázraky prírody, my kresťania? ■

DIALÓG MLADÝCH

8-9/2010, III. ročník

EDITORIAL

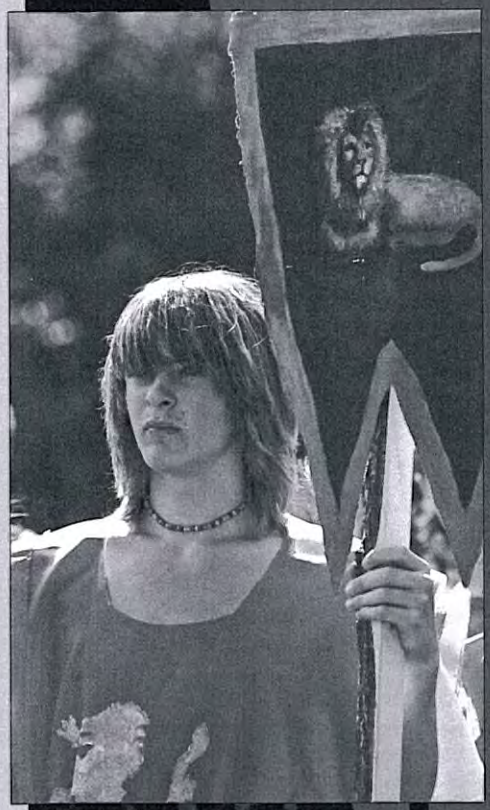

foto: D. Jurčo

Očakávanie odchodu na výlet je veľká vec. Prežívame ju inak ako 5-roční, inak ako 12-roční a inak ako dospelí. Vždy sa mieša napätie z toho dobrého, čo nás môže na zatiaľ nepoznanom mieste stretnúť a zároveň aj strach z neznámeho. Nevieme akých ľudí stretneme, či nám sadnú, či s nimi bude zábava alebo neskutočná nuda.

Už dva týždne predtým, ako začal celoslovenský dorastenecký tábor Narnia, som na Facebooku čítala statusy, ktoré presne odrážali všetky tieto emócie. Boli to statusy nielen mladších dorastencov, ktorí živo diskutovali medzi sebou o tom, či sa dá prežiť týždeň so suchými toaletami, ale aj mládežníkov a pracovníkov s dorastom, ktorí sa sami obávali ako zvládnu toľko teenagerov týždeň na lúke pod stanmi a so studenou vodou. A nielen to. Ako ich správne osloviť programom, témami tak ,aby sa im nielen páčili, ale aby si z nich odniesli čo najviac do ďalšieho života a nezabudli na ne hneď ako sa začne školský rok a oni sa znova vrátia do školských lavíc.

Výzva to teda bola naozaj veľká. O to väčšia, že do nej bolo zapojené celé Slovensko a takmer všetky vekové kategórie. Preto nás, tých, čo sme sa nezúčastnili, teraz zaujíma jedno - AKO TO CELÉ DOPADLO?

Evka Kianičková
(vedúca redaktorka)

Projekt Tajomstvo Narnie sa uskutočnil vďaka podpore z Fondu Hodina deťom, ktorý zariadila a spravuje nadácia pre deti Slovenska.

redakčná rada: **Eva Myjavcová** *(predsedníčka)*
Bohuslava Bánová
Juraj Institoris
Bohuslav Piatko

KONTAKTY:

vedúca redaktorka: **Eva Kianičková**
e-mail: **kianickova.eva@gmail.com**
mobil: **+421 903 822 042**

redakcia: **Jana Cabadajová**
Dalibor Beregszászi
Naďa Máhriková

grafické spracovanie: **Naďa Máhriková**

KOMENTUJTE témy z Dialógu aj z Dialógu mladých! Takisto, ak radi píšete BLOGY, alebo robíte FOTKY, neváhajte a ozvite sa nám, radi vám dáme priestor pre uverejnenie! Svoje reakcie a iné príspevky nám posielajte na:

kianickova.eva@gmail.com

Takisto sa môžete zapojiť do diskusie na:

www.mesacnikdialog.sk

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu :)

Ako dlho spolupracuješ/venuješ sa Jurope?
Jurope sa aktívne venujem od roku 2005, keď som bola na mojom prvom nasadení na Slovensku. Táto organizácia znamená pre mňa osobne veľmi veľa, lebo tam mám veľmi blízkych priateľov a zároveň skutočné vzory. V mojom zbore som rástla v Youngstars od môjho 8 roku, a potom, keď som mala 15 rokov, som tam začala slúžiť. Poslaním Juropy je vybudovať v európskych krajinách sieť Youngstars. Tak som už vedela o čom približne je táto organizácia.

Kedy a ako vznikla myšlienka, že by si prišla na Slovensko?
To bolo v roku 2005, keď som cestovala vo vlaku späť do Švajčiarska po troch týždňoch na Slovensku. Vtedy som sa rozhodla, že raz v mojom živote prídem na Slovensko na pol roka až rok. Tie 3 týždne sa dotkli môjho srdca, zažila som závislosť a Božiu krásu na vlastnej koži a zamilovala som sa do tých ľudí, ale videla som aj tú duchovnú biedu tých detí.

foto: L.Ildža

A čo si s týmto nápadom robila potom? Hovorila si o ňom niekomu?
Keď som prišla domov, tak som o tom rozprávala v mojej skupinke, ale aj mojej rodine. Snažila som sa aj udržiavať kontakty so Slovákmi.

Pamätáš si, kedy si sa definitívne rozhodla, že ideš? Myslím tak, že lístky kúpené, kufre zbalené...
No, ale nebolo to ľahké rozhodnutie. Po škole som nenašla prácu, a to som písala viac ako 100 žiadostí, a tak som začala uvažovať, či teraz mám ísť na Slovensko. Rozprávala som sa s mojimi rodičmi, s kazateľom, s priateľmi, so súrodencami, ale každý mi hovoril niečo iné. Pritom všetkom som sa modlila, aby mi Boh jasne ukázal, čo On odo mňa chce. Raz na bohoslužbách ma zastavil Boh pri jednej pesničke a taký tichý hlas som počula: Teraz je čas ísť na Slovensko. Moja odpoveď na to bola: OK, idem, len ty, Hospodine, mi musíš v tom veľmi pomáhať. Tak to bol taký ďalší kľúčový moment môjho rozhodnutia. V strede novembra 2006 som vycestovala.

A do ktorého slovenského mesta si vtedy cestovala? Čo si v ňom konkrétne plánovala robiť?
Cestovala som do Tisovca, tam, kde som v roku 2005 strávila svoje prvé 3 týždne na Slovensku. Vedela som, že tam na mňa čakajú Ondrej a Lýdia Magyarovci, a že oni vedia nemecky. Vedela som, že tam budem ako praktikantka pomáhať s čím treba, v rodine, v domácnosti, ale aj v duchovnej práci.

Mala si strach, keď si opúšťala domov a išla si sem?
Bola to zmes medzi radosťou z nového dobrodružstva so strachom, čo ma tam všetko čaká, či je skutočnosť iná ako moja predstava. Ale zvedavosť bola väčšia.

Aké to bolo v Tisovci? Boli tvoje predstavy blízke skutočnosti?
Čakala som niečo iné a nerátala som s tým, že to bude skoro tak, ako na dovolenke :) Boli ku mne takí milí... Musela som si viacmenej sama rozdeliť svoj daily-life, hlavne to, čo mám robiť, ale bolo to super a nová skúsenosť. Naučila som sa slovensky, budovala som vzťahy, pomáhala som v kuchyni, niekedy aj vo firme, pomáhala som na besiedke a na detských kluboch, išla som do detského domova navštíviť decká...

Teraz si v leviciach... Na čom pracuješ tu?
Pracujem v mládežníckom centre Kontakt. Tam som učila nemčinu, rozbehli sme prácu Quercus, mala som tu služby - to znamená byť tu pre tie decká zvonku. Quercus je vlastne Youngstars, to je zážitková misijná práca a z mojej organizácie mám aj na starosť celoslovenskú prácu, to znamená vyškoliť ďalších vedúcich, robiť propagáciu, coachovať konkrétnych ľudí... A s tým bol aj spojený ten veľký projekt Narnia. →

Narnia bol tvoj nápad?
Pred 2 rokmi prišiel Tibor Máhrik za nami a spýtal sa Juropy, či by sme nechceli pomôcť pri takom projekte. My sme súhlasili, lebo to boli pre nás vypočuté modlitby. Potom sme sa v marci 2009 stretli a urobili si predbežný plán, ako môžeme využiť túto príležitosť čo najviac, keď už niečo také veľké robíme. Až potom bola reč o tom, akú tému budeme mať na tom tábore, aký bude duchovný program. Narnia bol náš návrh, ktorý sme predstavili s konkrétnymi nápadmi, a ktorý sa potom schválil.

Teraz, keď je po Narnii, aké máš z toho pocity?
Prišla som veľmi povzbudená domov a mňa osobne to posunulo ďalej o veľký krok. Moje pocity, ktoré mám z Narnie, sú: obrovská radosť, úžas, údiv, vďačnosť, pokoj, nostalgia, väčšia bázeň pred Hospodinom... Videla som taký veľký potenciál a z toho pocitu mám teraz túto modlitbu: Hospodine, daj aby sme boli generácia, ktorá hľadá Tvoju tvár!

Čo pre teba znamená tá práca s deťmi, ktorú robíš?
Pre mňa je to tá najkrajšia práca na svete :) Vidím, že v tom je život, rozmanitosť, emócie, vzťahy. Jedine Božia láska môže urobiť zmenu v tej biede v tých deťoch. Nie je to ľahké, byť preč od rodiny, ale tá práca ma veľmi formuje, buduje a vidím v tom zmysel a význam! Je to pre mňa veľká milosť a privilégium, že to môžem robiť.

Aké máš plány do budúcnosti?
No, zatiaľ som naplánovala, že ešte jeden rok tu zostanem na Slovensku. Síce som už 4 alebo 5- krát predĺžila svoj pobyt na Slovensku, ale vidím a som presvedčená, že momentálne som na správnom mieste a že tu mám slúžiť. Moja túžba do budúcnosti je: chcem rásť, chcem ísť hlbšie, chcem viac milovať, chcem sa viac oddať, chcem ísť bližšie k nemu!

Ďakujeme za rozhovor.

L. 12 rokov
Veľmi som sa na tento tábor tešila, lebo som prvýkrát v živote stanovala. Bolo to iné ako na besiedke, preto sa mi to tak páčilo. Bolo to pre mňa nové a úžasné. Našla som si veľa nových kamarátok. Spoznávala som ostatných levických MDK-čov :) Na besiedke to bolo tak, že tam boli vedúci a deti a medzi nimi bol veľký vekový rozdiel. V MDK je vekový rozdiel medzi vedúcimi a deťmi menší, a preto sme si viac seberovní.

E. 14 rokov
Tak ja len to, že vtedy, keď sa D. obrátil, tak som bola s R. a som plakala... od šťastia. A potom, keď som prišla domov, tak som mala jednu SMS, lebo na tábore sa mi vybil mobil, a som si pozrela a kamarát, s ktorým som bola pohádaná, že prepáč. A pred tým sme sa nebavili asi tak mesiac... Som bola úplné šťastná... A som zistila, že to bolo ten istý deň, keď sa D. obrátil, a vtedy, keď sme písali tie papieriky a hádzali sme ich do ohňa, tak aj to som tam napísala, že nech Boh vládne v našom priateľstve. Tak to bol pre mňa taký veľký zázrak od Boha v živote :) A som mu za to veľmi vďačná, jaj, veď aj ja som sa tak tešila... A to, že on mi ide aj tak trocha príkladom a je mi takou oporou :) Tak som sa tešila... A nemyslela som si, že to ešte bude dobré medzi nami, ale som to nechala na Hospodina a on to napravil :)

N. 14 rokov
Narnia bola pre mňa úžasná príležitosť ako sa spoznať s mnohými ľuďmi a najmä stužiť môj vzťah s Bohom. Mohla som pozorovať, ako sa pomaly, ale isto dostáva k mnohým nekresťanom a som za nich veľmi vďačná. Bol to pre mňa úžasný týždeň a s istotou si dovolím tvrdiť, že môj názor zdieľajú viacerí ľudia. Znova som mohla pocítiť Boží láskyplný dotyk a to, aký dokáže byť milostivý. Je super, že si veľa nekresťanov, mohlo, a chcelo, vypočuť Ježišov príbeh a to, ako sa za nás obetoval. Bolo úžasné ako sa dalo vidieť, že je každý jedinečný výzorovo, povahovo, akokoľvek, no napriek všetkým tým rozdielom, sme v jednej oblasti rovnakí: že vieme, že Boh je úžasný, že Boh je ten, ktorý nás miluje a je neustále s nami. Veľmi som vďačná za to, že som mohla byť práve na Narnii, práve s tými ľuďmi a že som mohla Božiu prítomnosť pociťovať práve tam.

foto: L.Ildža

R. 14 rokov

Môj život bol doteraz len niečo také, ako kruh - vošla som do neho, ale nevedela som, kde mám skončiť... Stále dookola to isté... Všade okolo mňa hriech... Stále som verila v Boha, to nehovorím, ale nie ako teraz. Vtedy to bolo len také, že chodia naši - chodím aj ja, lebo kresťanský život mi nič nehovoril. Nevábil ma, páčilo sa mi vonku vysedávať s kamarátmi a tak. Ale teraz je to celkom inak - od Narnie som ÚPLNE INÁ, úplne... Milujem Boha z celého môjho srdca a už nikdy sa ho nevzdám...

foto: D. Jurčo

foto: D. Jurčo

foto: D. Jurčo

foto: L. Ildža

foto: L. Ildža

HLAS Z BRNA

< 4D >

Přemýšleli jste někdy, jaký by byl svět bez emocí? Asi by nás napadaly slova jako plochý, fádní, bezbarvý, bezduchý... Přesný opak toho, čím by měl být náš svět a život víry, ale i takto jej někdy prožíváme. Možná se potom ptáme, jak z toho ven, jak přivést naší skomírající víru k životu. Jak můžeme z poněkud zploštělého obrazu naší víry znovu učinit 3D (a nebo ještě lépe řečeno 4D) realitu, která v člověku budí nový úžas.

Tam, kde je víra, se objevuje nový, do té doby netušený rozměr, ve kterém se musíme učit pohybovat. Naše racionalita nám velí vše nasoukat do pěkně úhledných boxů, zavřít do definic a otupit každé ostří všeho, co by nás mohlo vyrušit z našeho poklidného života.. Nevnímáme potom, že takový svět se nám stává víc a více šedým a takto nabytá „svoboda" je ve skutečnosti naším vězením. V každodenním životě si můžeme někdy připadat, jako by se nám den za dnem ztrácel jednotlivý odstín či rovnou celá barva.

Ano, necítíme se sice již tolik ohroženi neznámým, nepohodlným a nezkrotným. Nedopadne na nás ani kapka nejistoty, natož aby se mohla objevit slza bolesti a zármutku v našich očích. Dokonale jsme se skryli za nepropustnou zeď definic, pouček a informací. Stvořili jsme svět bez emocí a nazvali jej vírou. Jaké překvapení, když taková víra nefunguje, neuspokojuje nás a nic není vzdálenějšího skutečnému životu? Jaký div, že taková víra nechává naše okolí naprosto klidné, nevzbuzuje ani rozhořčené reakce? Jaký div, že taková víra nikoho neinspiruje k hledání Boha?

Pravá víra s sebou nese mnoho zápasů, zraněných šlach (Gn 32) a následných zjitřených emocí, přitom nás ale uschopňuje se opravdově a upřímně radovat, nově žasnout nad velikostí Boží lásky a milosti. Taková víra nás sice činí zranitelnějšími, naopak nám ale dává schopnost více se v životě radovat a poznávat svět ve všech dimenzích racionálních i emocionálních.

Přeji nám všem, aby na podzim, kdy se všude kolem nás znovu objeví netušené množství barev, se nám tím připomínala pestrost Boží lásky a našeho života víry. Kéž náš život s Bohem nezůstane pouhou informací, ale stane se trojrozměrnou skutečností plnou barev a odstínů! V novém školním roce budeme mít příležitost dozvědět se mnoho nového, a tak nám všem studujícím i pracujícím přeji, aby v nás nově získané vědomosti probouzely nový úžas, radost a touhu poznávat Boha a tento svět v plnosti barev a odstínů.

Jakub Škarvan

TRANSMEDIC Slovakia®

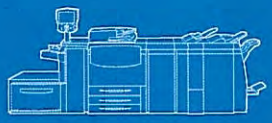

Volajte na 048 / 471 18 12
alebo 048 / 471 18 04

Ponúkame Vám

stolové kalendáre, vreckové kalendáriky, pohľadnice a nálepky s Vašim logom za výhodnú cenu

Stolové kalendáre

Pohľadnice, vreckové kalendáriky, nálepky

TRANSMEDIC SLOVAKIA, s. r. o., Lazovná 68, 974 01 Banská Bystrica, Tel.: +421 48 471 18 00, Fax: +421 48 471 18 90, www.transmedic.sk

ZAPOJTE SA AJ VY DO TVORBY DIALÓGU

Privítame Vaše názory a postrehy: dialog@mesacnikdialog.sk
v diskusnom fóre na: www.mesacnikdialog.sk
aj písané na adresu redakcie.

Október: Katolícka cirkev povýšila Máriu na úroveň Boha. Protestanstské cirkvi jej taký význam nepripisujú. Zapojte sa do témy: FENOMÉN MÁRIA
November: Myslíte si, že všeobecná „bllbá" nálada mladých zasiahla aj kresťanskú mládež? Zapojte sa do témy: MAJÚ MLADÍ „BLBÚ" NÁLADU?
December: Literárna a výtvarná tvorba vo VIANOČNOM DIALÓGU